

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 297

Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu
Tasarısı ile Çevre Komisyonu Raporu
(1/627)

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/627 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
  - Genel Gerekçesi 4
  - Madde Gerekçeleri 7
- **Çevre Komisyonu Raporu 14**
- **Muhalefet Şerhi 21**
- **Tasarı Metni 24**
- **Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 25**

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-118/2217

17/5/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 12/3/2012 tarihinde kararlaştırılan "Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/627)	
ESAS	Çevre Komisyonu
TALİ	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Türkiye'de tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla hizmet eden çok sayıda hukuki ve idari düzenleme bulunmakta, bu durum da biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir korunması ve kullanımı konusunda karmaşaya sebep olmakta ve kapsamlı mevzuatın uygulanmasından sorumlu kurum ve kuruluşlar arasında yönetim boşluğu ve çakışması ortaya çıkarmaktadır. Çok yönlü kurumsal yapı birçok koruma alanında yaşayan farklı koruma statülerinin birbiriyle uyumlaştırılması gereğini doğurmakta, aynı zamanda birbirini tekrar eden ve birbiriyle çatışan muhtemel uygulamaların önlenmesini de gerektirmektedir.

Ayrıca, Türkiye'deki ekolojik ve biyolojik çeşitliliğin çoğu kez tarihi çevre değerleriyle üst üste çakışması, alan ve tür koruma uygulamalarında aynı mekanda birden çok kuruluşun yetkili olması, sorunu daha da arttırmaktadır. Halihazırda yaşanmakta olan bu problemlerin giderilebilmesi bakımından yeni ve daha anlaşılır bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Tabiat ve biyolojik çeşitlilik içerdiği tematik alanlar bakımından birçok disiplinin, yönetsel olarak da birçok kurum ve kuruluşun faaliyet alanına girmektedir. Bu çoklu bilim dallarını içine alan yapı, güçlü ve kapsamlı kurumsallaşma ve uzmanlaşma ihtiyacını ortaya koymuştur.

Tabiatı koruma mevzuatı konusunda yapılan boşluk analizi çalışmaları tabiat ve biyolojik çeşitliliğin tematik unsurlarını içeren türler, habitatlar, genetik kaynakların korunması konusunda çerçeve bir kanunun çıkarılması gereğini belirlemiştir.

Tasarı ile tabiattaki bütün varlıkların ekosistemlerin bütüncül korunması için önemli olduğu ve bütün canlıların tabii ortamlarında yaşama hakkı bulunduğu kabul edilerek, bu varlıkların korunarak devamlılıklarının sağlanması ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir.

Avrupa Birliği sürecinde de Türkiye'nin Avrupa Birliğine üye olarak katılabilmesi için tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasında temel mevzuatlar olarak kabul edilen Kuş ve Habitat Direktiflerine uygun bir mevzuat hazırlaması zorunluluk haline gelmiştir. Bahse konu Direktiflerin içeriğindeki uygulamalar meri mevzuatın hükümleri içinde genel olarak yer bulmakla birlikte asıl koruma tedbirleri Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler aracılığıyla sağlanmaktadır. Ulusal mevzuatımız, özellikle habitatlar ve türler ile ilgili envanter oluşturulması, habitat ve türlerin izlenmesi için bir sistem kurulması, habitat tipleri ile bu habitat tipleri için özel önemi olan hayvan ve bitki türlerinin tanımlanması ve sınıflandırılması, flora ve fauna ile yaşama ortamlarının fiziki planlarda dikkate alınması, korunan alanlar ağının oluşturulması, yönetim planlarının tanımlanması açılarından yetersiz kalmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi, Tasarının hazırlanmasındaki gerekçeleri oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği Çevre Faslı kapanış kriterlerinden birini doğa koruma başlığı oluşturmakta olup ülkemiz Ulusal Programda, Strateji ve Müzakere Pozisyon Belgelerinde bu konuya ilişkin bir düzenlemenin çıkarılması taahhüdünde bulunmuştur. Avrupa Birliği Komisyonu tarafından doğa koruma alanında yapılan müzakerelerde ülkemizden beklenen öncelikli husus, mevzuatın uyumlaştırılması, birincil ve ikincil mevzuatın yürürlüğe konulmasıdır. Tasarı, bu beklentiyi tamamen karşılayacak şekilde hazırlanmıştır.

Taraf olduğumuz birçok uluslararası sözleşmeden kaynaklanan taahhütlerin yerine getirilmesinin yanı sıra, Avrupa Birliğine katılım sürecinde Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması bakımından; karasal, sucul ve deniz ekosistemleri ile yabani hayvan ve bitki türleri ile bunların yaşama ortamlarının ve türler içindeki genetik çeşitliliğin korunması, devamlılığını sağlayıcı idari, teknik ve hukuki düzenlemelerle gerekli tedbirlerin alınması bakımından biyolojik çeşitliliğin ve tabii kaynakların korunması konusunda, güncel ve ülkemiz şartlarına uygun bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

Avrupa Birliği Habitat ve Kuş Direktiflerinden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi bakımından; mevcut düzenlemelerle yasal güvence altına alınan korunan alanların dışında kalan ekosistemlerin, habitatların ve biyotopların yasal olarak güvence altına alınması bugün için önemli bir ihtiyaçtır. Tasarının temel amaçlarından biri türlerin ve bunların yaşama alanlarının korunmasını düzenlemektedir. Korunan bitki ve hayvan türleri ile yaşama alanlarının belirlenmesi ve muhafazası, yabani hayvan ve bitki türlerinin bir plan dâhilinde korunması ve bu alanların yönetilmesinin hukuki dayanağını oluşturmak gerekmektedir. Tasarı ile, söz konusu kaynakların korunması ve devamlılığının sağlanması konusunda gerekli tedbirler öngörülmüştür.

Mevcut kanunlarda, korunan alanların belirlenmesi kriterleri ile statü tanımlarının net ve yeterince anlaşılır olmaması uygulamada sorunlar yaratmaktadır. Benzer özelliklere ve kaynak değerlerine sahip alanlar farklı statülerle koruma altına alındığında statü çakışmaları vuku bulduğundan korunan alanların yönetiminde standart model ve usuller geliştirilememiştir. Bu Tasarıda; korunan alan belirleme kriterleri ile statü tanımlarının net ve anlaşılır olmasının yanı sıra, statüler arasında belirgin farklılıklar oluşturularak statülerin belirlenmesi, planlanması ve yönetimi süreçlerinde yaşanan farklı yorum ve tereddütler ortadan kaldırılmaktadır. Aynı zamanda, koruma altına alınan alanlarda koruma ve idare mesuliyetinin yalnız bir kurum veya birime verilmesi esası getirilmiş olup, alan yönetiminde farklı birimlerin sorumluluk sahalarına müdahale durumu da ortadan kaldırılmıştır.

Tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması, kullanılması ve bilimsel esaslara göre yönetiminin sağlanması, biyolojik kaynakların kullanımındaki düzensizliklerin disiplin altına alınmasını sağlamak üzere ilke kararlarının alınması ve alınan kararların uygulamadan sorumlu birimlerce yerine getirilmesi konusunda yetkileri net tanımlanmış kurumların belirlenmesi önem arz etmekte olup, bu Tasarı ile ilgili bakanlıkların yetkileri kapsamında hizmet alanları belirlenmiştir.

Yaşama alanları ve korunan alanlar ile korunan türlere ait habitatlar arasında bir bağın oluşturulması zorunludur. Bugüne kadarki uygulamalarda, korunan alanlar belirlenirken diğer korunan alanlarla bağlantı sağlayarak yaşayan türler arasındaki tabii etkileşime ve geçişe imkân sağlayan tabii bir ağ oluşturulamamıştır. Bu Tasarı ile, "Biyoçeşitliliği Koruma Ağı" mekanizması oluşturulmakta ve bu sayede yabancı hayvan ve bitki türleri ve bunların belli popülasyonlarının sürekli güvenliğinin, karşılıklı ekolojik etkileşimlerinin sağlanması ve yaşama alanlarının korunması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Korunan alanlarda yer alan özel mülkiyete konu arazilerle ilgili olarak korumanın etkin ve sürdürülebilir kılınması bakımından, yasak ve kısıtlamalardan kaynaklanan özel mülkiyet sahiplerinin kayıplarının giderilmesi önem arz etmektedir. Tasarı ile, korunan alan sınırları dahilinde kalan gerçek ve tüzel kişilere ait taşınmazların, alanın koruma amacına uygun olarak gerektiğinde kamulaştırılması öngörülmüştür.

Korunan alanlarda turizm yatırımları başta olmak üzere birçok ekonomik faaliyet halen devam etmekle birlikte, geçmişte korunan alan planlarının yerel, bölgesel ve ulusal planlarla entegrasyonu sağlanmadığı için korunan alanlarda arzu edilen başarı sağlanamamış ve tabii kaynak değerlerinin geri kazanımı da mümkün olmamıştır. Koruma alanlarında kullanım önceliklerinin belirlenmesi, toplumsal fayda ve stratejik olma gibi kriterlere göre değerlendirilmesi, ekolojik ve ekonomik mukayesenin ve koruma alanlarında arazi kullanım kararlarının bu kriterler de dikkate alınarak belirlenmesi ve korunan alan planlarının yerel, bölgesel ve ulusal planlarla uyumlu hale getirilmesi de öngörülmüştür.

Stratejik ve ülke kalkınması için büyük öneme sahip ve üstün kamu yararı açısından önemli görülen faaliyetlerin mutlak koruma gerektiren alan sınırları dahilinde kalması halinde, belirli şartlara bağlı olarak işletilmelerine imkân sağlanması bir gerekliliktir. Söz konusu faaliyetlere verilecek izinler, Bakanlık izni ile güvence altına alınmıştır.

Ülke düzeyinde zamanla çeşitli sebeplerle birçok ekosistem tahrip olmuştur. Bozulmuş ekosistemlerin rehabilite edilmesi ve eski haline veya eski haline en yakın duruma getirilmesi öngörülmüştür.

Korunan alanlarda yönetim planları gereğince, bazı özel habitat ve tür koruma eylem planlarında zorunlu hallerde yöre halkının geleneksel kullanım biçimlerine ve hayat tarzlarına kısıtlamaların gelmesi halinde, bu alanlarda mülkü bulunan veya herhangi bir tasarruf belgesi ile tasarruf hakkını elinde bulunduran arazi sahiplerinin uğradıkları zararın belli esaslara bağlı olarak karşılanması düzenlenmiştir. Ayrıca, alandan temin edilecek gelirlerin öncelikle korumadan kaynaklanan zararların karşılanmasında ve koruma faaliyetlerinde kullanılması esası getirilmiştir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunundaki doğal veya tabii sitler ve tabiat varlıkları tanım ve kapsam olarak aynı zamanda Tasarıda tanımlanmış statülerle örtüştüğünden tabii sitlerin de Tasarı kapsamına alınması ve yönetiminin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmesi yönünde Avrupa Birliği mevzuatı gereği düzenleme yapılmıştır. Halihazırda tabii sit olarak ifade edilen saha ve varlıklar tamamen özel olarak korunması gereken değerli varlıklar olup, bu konunun mütehasıs kurum tarafından planlanıp idare edilmesi gerektiğinden, Tasarı kapsamında değerlendirilmiştir. Avrupa Birliğine üye ülkelerde de konu bu şekilde düzenlenmekte ve tabii varlıklar tabiatı koruma görevi verilen kurum ve kuruluşlar tarafından planlanıp idare edilmektedirler.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Tabiatın ve tabii kaynakların korunması ile ilgili mevcut düzenlemeler, gerçek ihtiyaçlara ve günümüz koşullarına uygun uygulamalara imkân sağlayamamaktadır. Tabiatı koruma konusunda farklı kurumların yetkili olması yetki karmaşasına neden olmakta, üst üste binen koruma statüleri çok sayıda kanuni düzenlemeden dolayı uygulama ve korumada güçlükler yaşanmasına sebep olmaktadır. Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerimizin yerine getirilmesi açısından mevcut düzenlemelerdeki eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

Koruma alanlarının mevcut mevzuata göre belirlenmesi, planlanması ve yönetilmesi süreçleri dikkate alındığında bugüne kadarki uygulamalarda;

- Korunan alanların belirlenmesi, planlanması ve yönetimi süreçlerinde yöre insanının desteğinin alınmaması,

- Korunan alanlardan sağlanan faydalardan bir bölümünün, idarelerce getirilen yasak ve kısıtlamalardan etkilenen korunan alanların gerçek sahipleri olan yöre insanına yansıtılmaması,

- Korunan alanların belirleme ve planlama kriterleri ile yönetim şekillerinin mevzuatta yeterince net ve anlaşılır olarak yer almaması ve bu konudaki birçok uygulamanın yoruma bağlı olması,

- Sadece kaynak odaklı ve koruma hedefli bir anlayışla, gerçekte olmamasına rağmen toplumsal kalkınmayı geri planda tutan bir anlayışın sergilenmesi,

- Koruma alanlarının insan odaklı olmayan anlayışla belirlenmesi ve yönetilmesi, nedenleriyle bu alanlarda arzu edilen koruma hedeflerine ulaşılamamıştır.

Kuralcı ve katı yasaklama mantığı ile bir alanı insan müdahalesinden tamamen uzak tutarak tabiatı ve biyolojik çeşitliliği korumak günümüz koşullarında mümkün görülmemekle birlikte bazı hassas ekosistemlerin, türlerin ve habitatların insan etkisinden tamamen arındırılarak koruma altına alınması bir zorunluluktur.

Tasarının temel amacı tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması olup, sürdürülebilirlik temel yaklaşımında kaynakların koruma kullanma dengesi gözetilerek yönetilmesini halkla birlikte sağlamaktır. Dolayısıyla halkın bilgisini arttırmak ve toplumun korumaya katkı sağlayabilmesi bakımından da faaliyetlerin desteklenmesi önemli bir araç olarak görülmektedir.

Bu amaç doğrultusunda biyolojik çeşitliliğin ve tabii değerlerin korunması, yönetilmesi ve geliştirilmesinde tabii olunacak esasların kapsamı da düzenlenmektedir.

Madde 2- Tabiatı ve biyolojik çeşitliliği koruma çalışmalarında geçmişten beri süregelen kavram ve terminoloji kargaşasının önüne geçilmesi amacı ile tanımlara kapsamlı bir şekilde yer verilmiş, tabiatı koruma konusunda taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerdeki tanımlar ile Avrupa Birliği Habitat ve Kuş Direktiflerindeki tanımlar dikkate alınmıştır.

Madde 3- Madde ile, genel ilkelere yer verilmiştir. Tabiatın, biyoçeşitliliğin, peyzajın korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması ile ilgili genel ilkeler belirlenmiştir. İhtiyatlılık ilkesi, Avrupa Birliği müktesebatının temel ilkesi olması nedeniyle uyumlaştırma kapsamında ele alınmıştır. Yine Avrupa Birliğinin doğa korumaya ilişkin temel direktiflerinin uyumlaştırılması bakımından yer alması gereken önemli bir husus olan habitatların ve türlerin elverişli koruma statüsünde korunması ilkesi getirilmiştir.

Bir alana, değişik birimlerce birden fazla korunan alan statüsü verilmesi kurumlar arası yetki karmaşasına ve duplikasyonlara neden olmuştur. Söz konusu sorunlara meydan verilmemesi bakımından her alana tek statü getirilmesi öngörülmüştür.

Geçmişte, koruma alanlarına olumsuz etkisi olabilecek faaliyetler için yaygın olarak ekolojik etki değerlendirmesi çalışması yapılmamış olup, koruma alanlarına etkisi olabileceği belirlenen faaliyetler için ekolojik etki değerlendirmesi yapılması mecburiyeti getirilmiştir. Korunan alanlarda etkin uygulamaların yapılabilmesi bakımından planlama temelinden hareket edilmesi ilke olarak ele alınmıştır.

Tabiat ve biyolojik çeşitliliğin yönetimi ile ilgili olarak karar verme süreçlerinde toplum kesimlerinin katılımı yeterince sağlanamamıştır. Madde ile, tabiat ve biyolojik çeşitliliğin yönetimi ile ilgili olarak karar verme süreçlerinde toplum kesimlerinin katılımı öngörülmüştür.

Madde ile, korunan türlerin toplanması, taşınması, bulundurulması, ülke dışına çıkarılmasına ilişkin genel ilke ve esaslar belirlenmiştir.

Madde 4- Madde ile, korunan alanlara ilişkin düzenleme yapılmış ve korunan alanlar tanımlanmıştır. IUCN kriterleri ile Avrupa Birliği doğa koruma temel direktiflerinden Kuş ve Habitat Direktifleri ile ulusal korunan alanlarımız dikkate alınarak oluşturulan korunan alanlar arasında hiyerarşik bir yaklaşım da tesis edilmiştir. Korunan alanların tefrik ve tesis edilmesinde sadelik ve netlik oluşturmayı hedefleyen anlayış çerçevesinde madde düzenlenmiştir.

Aynı zamanda alanlar belirlenirken tabiatı koruma alanında taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerden özellikle Ramsar, Bern, Barselona ve Avrupa Peyzaj Sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülüklerimizin yerine getirilmesine de dikkat edilmiştir.

Geçmiş dönemlerden günümüze intikal eden nadir, sıra dışı, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ve temsiliyet özelliği olan ekosistemleri, türleri ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri barındıran alanların gelecek kuşaklara ulaştırılmasını sağlamak üzere koruma alanları ayrılmıştır.

Madde 5- Madde ile, korunan alanın belirlenmesi sürecinden ilanına kadar geçen aşamalarda nasıl bir değerlendirmeye tabi olacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Korunan alan ilanı sürecinde ilgili bakanlıkların yetki alanlarına ilişkin düzenlemelere de yer verilmiştir.

Madde 6- Bugüne kadar mevzuatla ilan edilen korunan alan kriterlerinin çok net ve anlaşılır olmamasının yanı sıra, korunan alan tanımları arasında belirgin farklılıkların bulunmayışı nedeniyle birçok farklı özellikteki alan aynı korunan alan tanımı içerisinde yer almıştır. Bu nedenle korunan alan tanımı yeniden düzenlenmiş, ayrıca kriterlerde alt düzenlemelerle daha da ayrımlaştırılması hedeflenmiştir. Dolayısıyla Tasarı kapsamında ele alınacak alanların yeniden değerlendirilmesi söz konusu olacaktır.

Bugüne kadar korunan alanların belirlenmesinde karşılaşılan en büyük sorunlardan biri de aynı özellikteki alanların farklı statülerde değerlendirilmesi, buna karşın farklı özellikteki alanların da aynı statü içerisinde ele alınmasıydı. Bu durum alanların yönetilmesi aşamasında yanlış veya tutarsız uygulamalara sebep olduğundan net ve global olarak kabul görmüş yaklaşımlarla alanların değerlendirilmesi ve sınırları oluşturulurken veya değiştirilirken bu yaklaşımın korunması ihtiyacı duyulmuştur.

Madde ile, korunan alanların yukarıda bahsedilen ihtiyaca binaen izleme sonuçları dikkate alınarak ve bilimsel gerekçeleri ortaya konulmak şartıyla yeniden değerlendirilebilmesine imkân tanınmaktadır. Madde, yeniden değerlendirmenin gelişiğüzel yapılamayacağını hükme bağlaması bakımından önem arz etmektedir.

Madde 7- Koruma alanlarının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için gerekli olan planların yerel, bölgesel ve ulusal alt ve üst ölçekli planlarla paralellik arz etmesi gerekmektedir. Ayrıca, korunan alanlarda yapılacak uygulamaların gerçekleştirilmesi bakımından ihtiyaç duyulan planlar, birçok kurum ve kuruluşun uygun görüşleri ve mutabakatı ile sağlanmakta olup, diğer kurum ve kuruluşların görüş ve katkıları ile hazırlanan ve uygulanabilen planların uygulanmasında da koruma kurulları başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluşla koordinasyon sağlanması gerekmektedir. Korunan alan için yapılacak her ölçekteki planların, yerel, bölgesel ve ulusal ölçekteki planlarla desteklenmemesi halinde, korunan alan için arzu edilen hedeflere ulaşılamayacak, bu durum korunan alanları olumsuz etkileyebilecektir. Korunan alanlar için her tür ve ölçekteki plan yapma ve onama yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmiştir.

Geçmiş dönemde korunan alanların planlanması ve planların uygulanması süreçlerinde yöre halkı ve ilgililerin katılımı sağlanmamış ve fiili olarak desteği alınmamıştır.

Merkeziyetçi yaklaşımla yürütülen planlama çalışmaları ile korunan alanlarda, planların uygulanması sonucunda elde edilen sonuçlar koruma amaçlarından çok uzak kalmıştır. Korunan alanlarda yaşanan olumsuz gelişmelerin önüne geçilmesi bakımından korunan alanların gerçek sahipleri konumundaki yöre halkının talepleri dikkate alınarak korunan alanların planlanması çalışmalarına ilgili tüm tarafların katılımını sağlayacak düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca, koruma altına alınacak alanlarda uygulanacak planlama araçları net bir şekilde tanımlanmakta olup, bugüne kadar farklı kurum ve kuruluşlarca gerçekleştirilen ve karmaşaya yol açan planlama araçlarının düzenlenmesi öngörülmüştür.

Madde 8- Madde, Habitat Direktifinin en temel yükümlülüklerinden biri olan plan ve projelerin alanın koruma amaçları ile uyumluluk durumuna göre değerlendirilmeye tabi tutulmasına yönelik esaslar getiren 6 ncı maddesinin uyumlaştırılmasına yönelik düzenlenmiş olup, korunan alanlarda veya etkileşim bölgelerinde ekolojik etki değerlendirmesi yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Bu değerlendirmenin Habitat Direktifi kapsamında nasıl yapılacağına ilişkin alt düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Ekolojik etki değerlendirmesi halihazırda uygulanmakta olan çevresel etki değerlendirmeye benzemekte ancak gerek ele aldığı ekolojik parametreler gerekse uygulama adımları ve alınması gereken tedbirler bakımından farklı nitelik arz etmektedir. Ayrıca Avrupa Birliği Çevre Faslı müzakerelerinde doğa koruma temel direktifi olarak kabul edilen ve yukarıda da belirtilen Habitat Direktifinin 6 ncı maddesi, aday ülkelerin uyumlaştırılması ve uygulanması konusunda en zorlayıcı maddesidir. Habitat Direktifi çerçeve direktif kapsamında olmasından dolayı müzakere sürecinde herhangi bir geçiş sürecinin talep edilemeyeceği mevzuat niteliğindedir.

Madde 9- Madde, tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin yönetilmesi ve korunmasında toplumun bilinç ve bilgi düzeyinin artırılmasına yönelik düzenlemeleri içermektedir. Ayrıca Avrupa Birliği temel politikalarından birini oluşturan katılım ve bilgilendirme sağlanmasına yönelik hususlar hükme bağlanmıştır.

Katılım kavramı, doğal kaynakların yönetilmesi ve korunmasında izlenen son yönetim trendlerinden biridir. Bu bağlamda, tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin yönetilmesi ve korunmasında, başta yöre halkı olmak üzere halk katkısının sağlanması, alınan kararlara toplumun belli kesimlerinin ve özellikle yöre halkının katılımının sağlanması esası getirilmiştir.

Madde 10- Madde ile, tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması amacına yönelik işbirliği yapılabileceğine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Korumanın en önemli araçlarından biri olan sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin ve işbirliğinin geliştirilmesine cevaz verecek düzenleme yapılmıştır.

Madde 11- Doğal kaynaklarla iç içe yaşayan ve geçimini büyük oranda bu kaynaklardan sağlayan yöre halkının bu kaynaklar üzerindeki haklarının, geliştirdikleri buluşların ve diğer menfaatlerinin korunması, hem kendileri adına hem de bu kaynaklar adına bir zorunluluktur. Zira bu insanlar söz konusu kaynaklar olmasa daha da fakirleşecek ve gelecekleri tehlikeye düşecektir. Bu nedenle madde ile, yöre halkının haklarını korumak için alınması gereken tedbirleri ortaya koymak amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması yollarından biri de koruma faaliyetlerini desteklemektir. Böylece, özellikle, bilimsel ve teknik eğitim programlarının uygulanmasını ve projeler geliştirerek tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yardımcı olan gerçek ve tüzel kişilere destek verilmesini sağlamak için düzenleme yapılmıştır.

Madde 12- Korunan alan olarak ilan edilen alanların büyük bir kısmında özel mülkler bulunmaktadır. Özellikle, tabiatı koruma alanı, tabiat parkı gibi koruma alanlarında ve korunan alanların mutlak koruma bölgelerinde özel mülklerin bulunması nedeniyle korumanın gerçekleştirilmesinde çeşitli zorluklar yaşanmaktadır.

Korunan alanda yönetim bütünlüğünün sağlanmasının yanı sıra, koruma amaçlarının gerçekleştirilmesi için, ihtiyaç duyulan alanlardaki mülkiyet sorunlarının ortadan kaldırılması ve bu amaçla korunan alan sınırları dahilinde kalan özel mülkiyete konu alanların mevcut kullanımının, alanın koruma amaçlarına uygun olarak kullanımının sağlanması için bu arazilerin kamulaştırılması öngörülmüştür.

Madde 13- Madde ile, korunan alanların fiziksel güvenliğinin sağlanması amacıyla düzenleme yapılmıştır. Korunan alanlarda fiziksel güvenliğin sağlanması, salt kolluk kuvvetlerinin normal güvenlik sağlama anlayışından farklı olmalıdır. Bu alanlarda güvenliği sağlayan görevlilerin aynı zamanda halkla ilişkiler uzmanı olarak görev göreceği teknik donanıma ve bilgi donanımına sahip olması gereklidir. Bazı alanlarda klasik güvenlik sağlama işlevinin yerine getirilmesi gerekli ve yeterli olacaktır. Dolayısıyla, bu alanlarda özel güvenlik birimlerine, polis ve jandarmaya da yetki verilmektedir. Özel güvenlik birimlerine tabiat ve biyolojik çeşitliliğin korunmasında görev ve yetki verilmesi bir ilk olacak ise de bu uygulamanın bir şekilde başlatılması ve en azından belli alanlarda uygulamaya konulması ve sonucun beklenmesi uygun olacaktır. Böylece, orman muhafaza memurlarının sayısının ve biyolojik çeşitlilik konusundaki bilgilerinin yetersiz kalmasından dolayı özel eğitilmiş güvenlik biriminin kurulması öngörülmüştür.

Halihazırda uygulanmakta olan sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi aracı olan alan kılavuzluğu ise özellikle yöre halkının istihdam edilebilmesi bakımından bir fırsat alanı olarak ele alınmaktadır.

Madde 14- Madde ile, korunan alanlarda verilecek izinler, intifa ve irtifak hakları ile verilen izinler çerçevesinde yapılan uygulamaların denetlenmesine yönelik düzenlemeler öngörülmüştür. Ayrıca, verilecek olan izinlerin alan ve türlere olabilecek etkisinin araştırılması, ilmi gerçekler dikkate alınarak ve ayrıca telafi edici tedbirlerin alınması koşuluyla izin verilmesi hükme bağlanmıştır.

Korunan alanlarda her türlü izin tasarrufunda Orman ve Su İşleri Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Onanmış planlara uygun izin verilmesi esası getirilmiştir. Alan ilan edilmeden önceki halihazırdaki tesisler için ise koruma amaçlarına uygun belirlenecek esaslara göre izin verilmesi söz konusudur.

Madde 15- Madde ile, biyoçeşitliliği koruma ağı oluşturma yükümlülüğü getirilmiştir. Biyoçeşitliliğin temel unsurları olan tür, habitat ve gen geçişlerine imkân verecek bir ağı oluşturulması ve türlerin yaşam döngüsü için gerekli ve çok önemli olan yaşama alanlarının bir ağ oluşturularak korunması öngörülmüştür.

Diğer taraftan; yaşama alanları ve korunan alanlar ile korunan türlere ait habitatlar arasında bir bağın oluşturulması zorunluluk arz etmektedir. Madde ile, tabiatı koruma ağı mekanizması ile tabii bitki ve hayvan türleri ve bunların belli popülasyonlarının yaşama ortamlarında güvenliğini sağlamak ve karşılıklı ekolojik etkileşimlerinin iyileştirilmesi, korunması ve geliştirilmesi öngörülmüştür.

Bu madde aynı zamanda Kuş ve Habitat Direktifinin temelini oluşturan Natura 2000 ağı belirleme yükümlülüğü kapsamında düzenlenmiştir. Ülkemizin Natura 2000 koruma ağını Kuş ve Habitat Direktifleri kriterlerine göre belirlemesi ve yine aynı direktiflerdeki bu alanlara yönelik koruma tedbirlerini oluşturması sorumluluğu gündeme gelecektir. Bu nedenle, Natura 2000 Korunan Alanlar Ağı Kuş Direktifi kapsamında kuşlar için Özel Koruma Alanı (SPA) ile Habitat Direktifi kapsamında kuş haricindeki diğer canlılar ve yaşama alanları için Korunacak Özel Alanlar (SAC) oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda madde "Biyçeşitlilik Koruma Ağı" adı altında uyum maddesi olarak yer almıştır.

Ayrıca, korunan alan statüleri, önemli kuş koruma alanları, özel koruma alanları ile bunların, mutlak koruma bölgesi, ekolojik etkilene bölgesi ve sınırlı kullanım bölgeleri ile bağlantı elemanlarını kapsayan tabiatı koruma ağı mekanizması ile tabii bitki ve hayvan türleri ve bunların belli popülasyonlarının yaşama ortamlarında güvenliğini sağlamak ve karşılıklı ekolojik etkileşimlerinin iyileştirilmesi, korunması ve geliştirilmesi esası getirilmiştir.

Madde 16- Madde ile, Habitat ve Kuş Direktifini uyumlaştırma amacıyla düzenleme yapılmıştır. Direktifin ekinde listelenen habitat tipleri ile türlerin kriterleri dikkate alınarak listelenmesi, öncelikli korunması gerekenlerin belirlenmesi, elverişli statüde korunması, özel olarak korunacak türlerin koruma altına alınmasına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Madde aynı zamanda yeterli popülasyon değerine ulaşmadan 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında türlerin avlanamayacağı koşulunu hükme bağlayarak, bu Tasarı ile 4915 sayılı Kanunun çatışması önlenmiştir.

Ayrıca Habitat Direktifindeki listeler yönetmelikle düzenlenmek üzere adapte edilmiş böylece listelenen türler ve habitatların net ve bilimsel olarak ortaya konulması için yasal altlık oluşturulmuştur.

Madde 17- Tabiatı ve biyolojik çeşitliliği korumada yerli bitki ve hayvan türlerine öncelik vermek oldukça önem taşımaktadır. Zira yıllardan beri, monokültüre ağırlık verilmesi ve ekzotik türlerin alana getirilmesi birçok sakınca doğurmuştur. Örneğin, ekzotik türlerle yapılan ağaçlandırma sahalarında türler böcek ve mantar zararlarına daha hassas hale gelmiştir. Bu uygulamanın hatalı olduğu ve bundan geri dönülmesi gerektiği artık yaygın bir kanaat halini almıştır. Bu nedenle, yerinde koruma veya orijinal türlere öncelik verilmesi ağırlık kazanmıştır. Madde ile, yerinde korumanın sağlanması için alınması gereken tedbirler ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Madde 18- Bazı hallerde, yaşama ortamında yok olmuş türlerin çoğaltılarak eski yaşama ortamına yeniden getirilmesi veya tahrip olmuş ekosistemlerin iyileştirilmesi amacıyla veya başka amaçlarla bir alanın doğal türü olmayan bitki ve hayvan türlerinin bozulan alana getirilmesi gerekebilir. Yeniden yerleştirilecek türlerin, alanda mevcut doğal türlere zarar vermemesi temel şarttır. Bu nedenle madde ile, tabii yaşama ortamında yok olan türlerin, tabii yaşama ortamına yeniden yerleştirilebilmesi öngörülmüş ve yabani hayvan ve korunan bitki türlerinin habitatları dışında çoğaltılması, üretilmesi veya yerleştirilmesi hususunda karar verme yetkisi Bakanlığa verilmiştir.

Madde 19- Alan dışında koruma Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerimizden birisini oluşturmaktadır. Halen ülkemizde milli bir hayvanat bahçesi, botanik bahçesi, gen bankası, deniz akvaryumu, kurtarma merkezi, doğa müzesi gibi alan dışı koruma faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların imkânları son derece kısıtlıdır.

Ülkemizde hayvanat bahçeleri ile botanik bahçeleri nitelik ve nicelik açısından yetersizlik arz etmekte, ulusal seviyede uluslararası kriterlere uygun bir hayvanat bahçesi veya botanik bahçesi bulunmamaktadır. Mevcut ve küçük çapta olan hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, gen bankaları, arboretumlar tam anlamıyla ihtiyaca cevap verecek durumda değildir. Bu nedenle madde ile, alan dışında koruma tedbirlerinin alınabilmesi için düzenleme yapılmıştır. Alan dışında koruma tedbiri olarak oluşturulacak alan ve merkezlerin kuruluşu, işleyişi ve denetimi ile doğal yaşama ortamı dışında yetiştirme ve korumanın şartları ile ilgili düzenlemeler detaylı olarak yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 20- Ülke düzeyinde zaman içinde bozulmuş birçok ekosistem bulunmaktadır. Bu alanlarda birçok biyolojik çeşitlilik değerinin bulunması ve koruma altına alınması muhakkaktır ve bu nedenle bozulmuş ekosistemlerin tekrar rehabilite edilmesi ve eski haline getirilmesi gereklidir. Burada temel amaç bozulmuş ekosistemleri, tekrar eski fonksiyonlarını yapar hale getirmektir. Ancak, bazı durumlarda bozulmuş ekosistemleri tabii haline getirmek mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda tabii haline en yakın duruma getirmek için gerekli müdahaleler yapılır. Madde ile, tahrip olan ve bozulmuş ekosistemlerin iyileştirilmesi için gerekli tedbirlerin ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte Orman ve Su İşleri Bakanlığınca alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Ekosistemlerin devamlılığını sağlayabilmek açısından ekolojik etki değerlendirme raporunda yer alan taahhütlere uyulmadığı takdirde faaliyetin durdurulmasını sağlamak üzere hüküm getirilmektedir.

Madde 21- Madde ile, tarımsal konular hariç, biyolojik çeşitlilik unsurlarına yönelik materyal toplamayı veya herhangi bir şekilde müdahaleyi gerektiren araştırma ve izleme faaliyetlerinin Orman ve Su İşleri Bakanlığının iznine tabi olduğu ve bulaşıcı hastalıkların izlenmesi ve buna ait gerekli tedbirlerin alınması amacıyla yapılan bilimsel araştırmalarda, ilgili bakanlıklarla işbirliği yapılarak gerekli tedbirlerin alınacağı öngörülmüştür.

Madde 22- Madde ile, korunan türler listesinde yer alan hayvan türleri ve türevlerine karşı yapılması yasaklanan faaliyetler düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel dayanağı Kuş ve Habitat Direktifleri ile Bern Sözleşmesidir. Direktiflerin ek listelerinde yer alan türlerden ülkemizde bulunanlar olduğu gibi Avrupa Birliğine üye olduktan sonra Direktiflerin eklerine dahil edilmesi gereken türler de olabilecektir. Ayrıca yasaklara getirilen istisnai hükümler de bu madde ile ele alınmıştır.

Madde 23- Biyolojik çeşitliliğin izlenmesi ve elde edilen verilerin veri tabanında toplanması, biyolojik çeşitlilik değerlerinin korunması ve etkin yönetilmesi açısından oldukça önemlidir. Mevcut uygulamada, toplumun büyük bir kesimi tabiat ve biyolojik çeşitlilikle ilgili bilgi ve verilere ulaşamamakta ve hatta böyle bir verinin olup olmadığından haberi dahi olmamaktadır. Ancak, bazı hallerde bazı bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması bu değerlerin korunması açısından zararlı da olabilmektedir. Bu gibi hallerde, Orman ve Su İşleri Bakanlığının bu bilgileri yayımlamama hakkına sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle, bilgi ağı oluşturma ve izleme sistemi kurma görevi, tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasında ana kurum olan Orman ve Su İşleri Bakanlığımıza verilmiştir. İzleme yükümlülüğü, korunması gereken habitatların ve türlerin gidişatını belirleyebilmek için de önemli bir düzenlemedir. Bu düzenleme ile, Habitat Direktifinin izleme ve raporlamaya ilişkin yükümlülükleri yerine getirilmiş olacaktır.

Madde 24- Madde ile, biyolojik çeşitlilik koruma gelir kaynaklarının neler olacağı açık olarak belirtilmiştir.

Madde 25- Tabiat ve biyolojik çeşitliliğin korunmasının en temel bileşenlerinden biri de yöre halkının kalkındırılmasıdır. Diğer bir deyişle, fakirliğin olduğu yerde tabiatı koruma işlevinin yerine getirilmesinin oldukça zor olması gözönünde bulundurularak bölgenin kalkınması için gerekli tedbirlerin

alnabilmesi gerekir. Bu tedbirlerden birisi de, o yörede bulunan tabii kaynaklardan elde edilen gelirlerin belli oranda bu insanların kalkınmasında kullanılmasının sağlanmasıdır. Madde ile, korunan alanlardan elde edilen gelirlerin belli oranda yine bu alanlarda yaşayan ve koruma faaliyetlerinden olumsuz etkilenen yöre halkının kalkınmasında kullanılması için düzenleme yapılmıştır. Ayrıca korumayı destekleyici projelerin yapılması teşvik edilmektedir.

Madde 26- Korunan alanlarda tabiatı ve biyolojik çeşitliliği tahrip edenlere tazmin yükümlülüğü getirilmiştir.

Madde 27- Madde ile, Kanun hükümlerine aykırı hareket edenlere uygulanacak idari ve adli yaptırımlar belirlenmiştir.

Madde 28- Korunan alanlar sahip olduğu değerler açısından turizm potansiyeli taşıyan alanlardır. Bugün birçok korunan alanın içerisinde başta milli parklar olmak üzere turizm merkezi yer almaktadır. Turizmin geliştirilmesi için yapılacak yatırımlar ve uygulamalar temel ilkeler ile uyumlu olabileceği gibi koruma amaçlarına aykırı da olabilmektedir. Koruma amacına uymayan bir hususun uygulanması beklenmeyen sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle madde ile, bu alanların korunan alanlarla çakışması durumunda Kültür ve Turizm Bakanlığınca Kanun hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, korunan alanlar içinde kalan tarihi ve arkeolojik sitlerin de 2863 sayılı Kanuna göre işleme tabi olacağı düzenlenmiştir.

Madde 29- Madde ile, atıf yapılan mevzuata ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 30- Madde ile, Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerin üç yıl içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulması öngörülmüştür.

Madde 31- Madde ile, getirilen yeni hükümler doğrultusunda ihtiyaç duyulan diğer kanunlarda değişiklikler yapılmış ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Kanun yürürlüğe girdikten sonra Kanun kapsamında koruma yükümlülüğü getirilen türleri bulunduranlara yönelik hukuki boşluk oluşmaması bakımından düzenleme yapılmıştır.

Madde 32- Yürürlük maddesidir.

Madde 33- Yürütme maddesidir.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

Esas No: 1/627

Karar No: 26

18/6/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Orman ve Su İşleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/627 esas numaralı, "Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı" Başkanlık tarafından 18 Mayıs 2012 tarihinde, tali komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum; Tarım, Orman ve Köy İşleri; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe komisyonlarına, esas olarak da Komisyonumuza sevk edilmiştir.

Tasarı Komisyonumuzun 31 Mayıs ve 5 Haziran 2012 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

Biyolojik çeşitlilik; kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile bu ekosistemlerin bir parçası olan ekolojik yapılar da dahil olmak üzere tüm kaynaklardaki canlı organizmalar arasındaki farklılaşma anlamına gelmekte; türlerin yaşama ortamlarının çeşitli biyotik ve abiyotik faktörler bakımından gösterdiği farklılıkları, ekosistemlerde yaşayan canlıların kendi aralarında, canlılar ile cansızlar arasında, yere ve zamana göre değişen farklılıkları ile genler, türler, ekosistemler ve işlevlerin tamamını ifade etmektedir.

İnsanların başta gıda olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılamasında vazgeçilmez bir yeri olan canlı kaynakların temeli biyolojik çeşitliliktir. Biyolojik çeşitlilik ayrışma, atmosferin kimyasal yapısı ve dünya iklimi gibi inşalar için yaşamsal önemi olan ve sadece sağlıklı ve karmaşık ekosistemlerin sürekliliği ile sağlanabilen hizmetler vermektedir. Tıpta kullanılan ilaçların yarısının kökenini yabancı canlılar oluşturmaktadır. Üretimi yapılan tüm tarım çeşitlerinin, diğer bir deyişle kültüre alınmış bitki ve hayvan türlerinin temeli doğada bulunan yabancı akrabalarına dayanmaktadır. Günümüzde de yeni tarım çeşitleri elde etmek veya mevcut olanları insanların ihtiyaçlarına göre ıslah etmek için yabancı türlerden yararlanılmaktadır. Ekosistemlerde yabancı türlerin varlıklarını sürdürmesi, evrimleşmesi, çeşitlenmesi ve yeni genetik özellikler kazanması için canlı ve cansız varlıkların birbirleriyle ve kendi içlerinde etkileşimleri sonucu, çevresel şartlara da bağlı olarak karmaşık ve her biri diğerinden farklı yapılar ve işlevler kazanmıştır. Ekosistemlerin sahip olduğu bütünlük ve çeşitlilik, iklim, yağış rejimi, tür sosyolojisi gibi doğal dengelerin devamında önemli işlevler görür.

Gıda ve tarım için önem taşıyan ve giderek azalan canlı kaynaklar, bugün bir ülkenin sahip olabileceği önemli avantajlar arasında sayılmaktadır. Dünyanın tarım yapılabilecek nitelikteki alanları ve su kaynakları hızla kirlenmekte ve yok olmaktadır. Bilim adamları yakın gelecekte insanların ciddi bir gıda ve su sorunu ile karşı karşıya kalacağı görüşündedir. Bu gelişmeler ışığında, ülkelerin sahip olduğu biyolojik çeşitlilik, özellikle genetik kaynaklar anlamında büyük bir güç durumuna gelmektedir. Çünkü çevresel baskılara dirençli ve yüksek üretim potansiyeline sahip çeşitlerin geliştirilmesi için yabancı canlı kaynaklardan faydalanılmaktadır.

Türkiye biyolojik çeşitlilik açısından deyim yerinde ise küçük bir kıta görünümündedir. Anadolu bir kıtanın sahip olabileceği tüm ekosistem ve habitat özelliklerine sahiptir. Bünyesinde Avrupa-Sibirya, Akdeniz ve İran-Turan olmak üzere üç biyocoğrafik bölge bulundurması; sahip olduğu topoğrafik, jeolojik, jeomorfolojik ve toprak çeşitlilikleri; deniz, göl, akarsu; tatlı, tuzlu ve sodalı göller gibi değişik nitelikte sulak alanların varlığı Ülkemizi biyoçeşitlilik açısından zenginleştirmiştir. Dört bini endemik olmak üzere tahmini oniki bin bitki türünü barındıran flora; seksen binin üzerinde tür içeriğiyle fauna

açısından oldukça zengindir. Ayrıca, dünyanın iki büyük kuş göç yolu Ülkemizden geçmektedir. Bu nedenle, Türkiye'nin sulak alanları birçok göçmen kuşun üreme alanını oluşturması sebebiyle hayati bir öneme sahiptir. Bu özellikleri itibarıyla Ülkemiz, biyolojik çeşitlilik açısından 27 AB ülkesinden daha zengin durumdadır.

Biyolojik çeşitliliğin azalması insanlığın günümüzde karşılaştığı en önemli küresel çevre sorunlarından biri olarak tanımlanmaktadır. Biyolojik çeşitlilikteki bu azalma yeryüzünün canlı kaynaklarından sağlamakta olduğumuz ekolojik, ekonomik, manevi ve kültürel kazançları tehdit etmektedir. Rio de Janeiro'da 1992 yılında gerçekleştirilen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde biyolojik çeşitliliğin azalmasının önemli bir sorun olduğu ve bu azalmanın uluslararası çaba sarf edilmeden önlenemeyeceği kabul edilmiştir. Zirve, Türkiye'nin de taraf olduğu Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinin de aralarında bulunduğu önemli sözleşmelerin imzalanmasıyla sonuçlanmıştır. Ülkemiz bu sözleşmeyi 1992'de imzalamış, 19 Ağustos 1996 tarihli ve 4177 sayılı Kanun ile onaylamıştır.

Ülkemizde doğa koruma alanındaki çalışmalar 1937 yılında çıkarılan 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve 3116 sayılı Orman Kanunu ile başlamıştır. O tarihten bu yana, doğa koruma ile ilgili çeşitli kanunlar çıkarılmış, ancak süreç içinde gerek taraf olunan uluslararası sözleşmeler gerekse AB direktifleri karşısında mevcut mevzuatımız yetersiz kalmıştır. Buna ilaveten, tabiatın ve biyolojik korunması amacına hizmet eden çok sayıda hukuki ve idari düzenleme bulunmakta, bu durum da biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir korunması ve kullanımı konusunda karmaşaya sebep olmakta ve kapsamlı mevzuatın uygulanmasından sorumlu kurum ve kuruluşlar arasında yönetim boşluğu ve çakışması ortaya çıkarmaktadır. Çok yönlü kurumsal yapı birçok koruma alanında yaşayan farklı koruma statülerinin birbiriyle uyumlaştırılması gereğini doğurmakta, aynı zamanda birbirini tekrar eden ve birbiriyle çatışan muhtemel uygulamaların önlenmesini de gerektirmektedir.

Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Tasarısı ile tabiattaki bütün varlıkların, ekosistemlerin bütüncül korunması için önemli olduğu ve bütün canlıların tabii ortamlarında yaşama hakkı bulunduğu kabul edilerek, bu varlıkların korunarak devamlılıklarının sağlanması ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Tasarının yasalaşması halinde, biyolojik çeşitliliği ve tabiatı koruma konusunda bugüne kadar hazırlanmış en kapsamlı ve günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir mevzuat yürürlüğe girmiş olacaktır.

Tasarı ile koruma altına alınan alanların tanımlanmasında, hem bugüne kadar ülkemizde yapılagelen uygulamalar ve ulusal ihtiyaçlar, hem de uluslararası standartlar ve uygulamalar dikkate alınmıştır. Böylece koruma alanlarına günün ihtiyaçlarına uygun bir çerçeve getirilmiş olmaktadır.

Tasarı kapsamında, koruma mevzuatına iki yeni düzenleme getirilmektedir: Ekolojik Etki Değerlendirmesi ve Üstün Kamu Yararı. Gerekli durumlarda alınabilecek üstün kamu yararı kararı için öngörülen düzenleme, doğa koruma alanında titiz kurallarıyla bilinen Avrupa Birliği'nin ilgili hukuki metinlerinde tarif edilenle paralellik içindedir. Tasarı ile getirilen bir diğer önemli düzenleme, Biyoçeşitliliği Koruma Ağı'dır. Düzenleme ile biyoçeşitlilik açısından yüksek önem taşıyan koruma alanları ekolojik koridorlarla birbirine bağlanarak coğrafi olarak yayılmış geniş bir ağ elde edilecek, böylece türlerin birbiriyle irtibatının geniş bir coğrafya parçası içinde meydana gelmesinin imkânı sağlanmış olacaktır.

Bilindiği üzere tasarı 23. yasama döneminde TBMM Başkanlığına sunulmuş, Komisyonumuza havale edilen tasarı alt komisyon kurulmak suretiyle, geniş bir çalışma yapılarak müzakere edilmiştir. Alt komisyon çalışmaları kapsamında onyediyi sivil toplum kuruluşu ve meslek odası ile ondan fazla kamu kurum kuruluşunun, yazılı ve sözlü görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca, mülga Çevre ve Orman Bakanlığı uzmanları ile ön hazırlık çalışması yapılmıştır. Alt komisyon tarafından hazırlanan rapor Komisyon tarafından birtakım değişikliklerle kabul edilerek Genel Kurula sunulmuş; seçim dönemine girilmesi nedeniyle yasalaşamayıp kadük olmuştur.

Bu yasama döneminde Komisyonumuz tarafından görüşülen tasarı, geçtiğimiz yasama döneminde Komisyonumuz tarafından kabul edilen metin doğrultusunda hazırlanmıştır. Ancak bu dönemki tasarı metni, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen yeni düzenlemeler dikkate alınarak revize edilmiştir. Komisyonumuzun bu dönem yaptığı çalışmalar, daha çok geçtiğimiz dönem yapılan çalışmaların devamı niteliğindedir.

Komisyonumuz tasarımı görüşmek üzere iki toplantı, dört oturum yapmıştır. 31.5.2012 ve 5.6.2012 tarihlerinde yapılan toplantılara hükümeti temsilen Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu ile Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar katılmıştır. Bunun yanında, Orman ve Su İşleri, Çevre ve Şehircilik, Avrupa Birliği, Kültür ve Turizm, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, İçişleri, Maliye Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, Çevre Mühendisleri, Ziraat Mühendisleri, Orman Mühendisleri, Peyzaj Mimarları Odası ile bazı sivil toplum kuruluşlarından temsilciler katılmıştır.

Tasarı üzerinde yapılan görüşmelerde özetle şu görüşlere yer verilmiştir:

- Tasarıda yer alan "sürdürülebilir kullanım" ifadesi yerine "sürdürülebilirlik" ifadesine yer verilmesi gerektiği,

- Tasarının 3 üncü maddesinin (c) bendinde yer alan "bilimsel kanıtların ortaya çıkmasını beklemeden gerekli tedbirlerin alınması" ifadesinin pratikle bağdaşmadığı, "gerekli tedbirlerin alınması" ifadesinin muğlak bir ifade olduğu, açıklığa kavuşturulması gerektiği,

- 4 üncü maddenin 2 nci fıkrasında yer alan "Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla özel koruma alanı ilan edilir." ifadesiyle Bakanlığa yetki verildiği, ancak özel koruma alanı ilanı için uzman bir kurulun karar vermesinin daha doğru olacağı,

- 23. Yasama Döneminde Komisyon tarafından kabul edilen metinde, 5 ve devamı maddelerinde Ulusal Tabiatı Koruma Kurulu, Mahalli Tabiatı Koruma Kurulu gibi kurullar oluşturulması yer alırken, mevcut tasarıda bu kurulların yer almadığı ifade edilmiştir. Hükümet temsilcisi tarafından yapılan açıklamada, 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun tabiat varlıkları ile ilgili yetkilerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde kurulan Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne devredildiği, ulusal ve mahalli tabiatı koruma kurulları oluşturulduğu gerekçesiyle mevcut tasarıda kurulların yer almadığı belirtilmiştir.

- Tasarının 6 ncı maddesi ile daha önce statüsü belirlenmiş koruma alanlarının yeniden değerlendirmeye tabi tutulması ile daha önce ilan edilmiş koruma kararlarının kaldırılabileceği dile getirilmiştir. Hükümet temsilcisi tarafından yapılan açıklamada, geçmişte bazı alanların, o bölgede biyolojik çeşitliliğin olup olmamasına bakılmaksızın, sınırlar ve bilimsel kriterler dikkate alınmaksızın koruma alanı ilan edildiği, bu durumda AB standartları ve ICM kriterlerine uymadığı, mevcut durumda ciddi bir kargaşaya neden olduğu, koruma alanı ilan edilen bölgelerin içinde kasaba ve köyler bulunduğu ancak buralarda yaşayanların statü nedeniyle tarım ve benzeri hiçbir faaliyette bulunmadığı, bu durumun sosyal barışı bozduğu gerekçesiyle yeniden değerlendirme maddesi getirildiği ifade edilmiştir.

- 8 inci maddenin dördüncü fıkrasında yer alan "çevreye yarar" ve "üstün kamu yararı" ifadelerinin muğlak ifade olduğu, suiistimal edilebileceği,

- 7 nci maddenin dokuzuncu fıkrasında ve 9 uncu maddede yer alan vatandaş katılımlarının daha açık ifade edilmesi gerektiği, görüş alma yerinde vatandaşların da karar alma sürecinde dahil edilerek oylama ya da benzeri bir mekanizmanın getirilmesinin yararlı olacağı,

• 10 uncu maddede düzenlenen işletme yetkisinin il özel idareleri, belediyeler ile tasarının amacına uygun faaliyet gösteren vakıf ve derneklere devredilme imkânı getirilmesinin hassas ve dikkatli yönetilmesi gereken alanların, uzman olmayan kurumlara devredilmesi endişesini gündeme getirdiği, bunun olumsuzluğunun daha önceleri Abant Gölü Tabiat Parkında yaşandığı,

• 15 inci maddesinde yer alan intifa ve irtifak kavramlarının kullanma ve ipotek anlamlarına geldiği, biyolojik çeşitliliği kullanarak onu korumanın mümkün olmadığı, bu gerekçeyle maddede yer alan kavramların gözden geçirilmesi gerektiği,

• 20 nci maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "Tabii durumuna uygun hale getirilmeyen alanlar buna en yakın yaşama alanına dönüştürülür." ifadesinin koruma alanında yaşanacak bir tahribatın meşrulaştırılması ve tahribatın giderilmesi için yapılacak rehabilitasyon çalışmalarını zaafa uğratabileceği, "en yakın yaşam alanı" ifadesinin bilimsel dayanağının bulunmadığı, ne kastedildiğinin açık olmadığı,

• Tasarının ana amacının koruma olmasına karşın "Gelirler" başlıklı 24 üncü maddede tamamen kâr amacıyla hareket edildiği, kâr amaçlandığı takdirde bu alanların tüketileceği, aynı maddede yer alan, verilecek izin üzerine koruma alanında kurulacak kamu kurum ve kuruluşlarına ait tesislerden bedel alınmayacağı hususunu düzenleyen birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "kamu kurum ve kuruluşları" ifadesinin çok geniş bir tanım olduğu, bu tanımın daraltılması gerektiği, vakıfların dahi kamu kurumu olarak kabul edilebileceği, diğer yandan koruma alanlarının korunması için genel bütçeden kaynak sağlanması gerektiği aksi takdirde madde metninde yer alan gelirlerle alan korumasının sağlanamayacağı,

• 27 nci maddesinin birinci fıkrasında, bin lira ile beşbin lira olarak belirlenen para cezası miktarları arasındaki farkın düşük olduğu, altıncı fıkrasında yer alan, zarar fiillerinin tüzel kişiler tarafından işlenmesi halinde para cezasının yanında tüzel kişinin yöneticisine hapis cezası verilmesini öngören düzenlemenin şahsilik ilkesine aykırılık teşkil ettiği, ayrıca yönetici ile yetkili kişilerin farklı olabileceği, tüzel kişileri bu tarz eylemlerden caydırmak için ruhsat veya izin iptali gibi tüzel kişilere özgü yaptırımların da uygulanması gerektiği,

• 31 inci maddenin son fıkrasıyla 2873 sayılı Millî Parklar Kanununun yürürlükten kaldırılmasının kaygı verici olduğu, Kanunun doğa koruma alanında ülkemizdeki en önemli kanunlardan biri olduğu, mevcut tasarının Millî Parklar Kanununa tekabül etmediği ifade edilmiştir.

Geneli üzerindeki görüşmelerden sonra maddelerin görüşülmesine geçilmiştir. Tasarının;

- 1 inci maddesi aynen,
- 2 nci maddesi aynen,
- 3 üncü maddesi aynen,

• "Korunan Alanlar, Belirlenmesi ve Planlanması" başlığını taşıyan, İkinci Kısım, Birinci Bölümün başlığı "Korunan Alanlar ve Korunan Alanların Belirlenmesi ve Planlanması" şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

• Tasarının 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası, Komisyonumuzun 31.5.2012 tarihli toplantısında, korunan alanlarda tek statüyü temin etmek ve AB mevzuatı ile kavram birliği sağlamak amacıyla değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik ile, maddenin birinci fıkrasında tanımlanan alanlara diğer kanunlarla verilen statülerin kaldırılarak, bu alanların Orman ve Su İşleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile "özellikli korunan alan" olarak ilan edilmesi hükme bağlanmıştır. Ancak,

fıkranın bu şekilde değiştirilmesinin, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında görev ve yetki karmaşasına sebebiyet verebileceği dile getirildiğinden, 5.6.2012 tarihli toplantıda sözkonusu madde İçtüzüğü'nün 43. maddesi uyarınca yeniden görüşülerek, ikinci fıkra tasarı metnindeki ilk haline dönüştürülmüştür.

- 5 inci madde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,
- 6 ncı madde aynen benimsenmiştir.

• Tasarının 7 nci maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir. Maddenin onuncu fıkrasında, korunan alanların planlanma çalışmaları kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanacak olan çevre düzeni planlarında bu tasarı hükümlerine uyulacağı; mevcut çevre düzeni planlarında ise gerekli değişikliklerin yapılacağı hükme bağlanmıştır. Madde metnine, mevcut çevre düzeni planlarında gerekli değişikliklerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılacağı hükmü eklenerek yetki karmaşası önlenmiştir.

- Tasarının 8, 9, 10 ve 11 inci maddeleri aynen,

• "Korunan Alanlarla İlgili Düzenlemeler" başlıklı, İkinci Kısım Dördüncü Bölümün başlığı "Korunan Alanlarla İlgili Diğer Düzenlemeler" şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

• 12 nci madde, üçüncü fıkrası değiştirilerek kabul edilmiştir. Buna göre, "Hazinenin mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" ibaresi teknik bir deyim olması nedeniyle ve kanun terminolojisine uyum sağlaması açısından "Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar" şeklinde değiştirilmiştir.

- 13 üncü madde aynen kabul edilmiştir.

• 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasında yer alan, "Hazinenin mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" ibaresi, teknik bir deyim olması nedeniyle ve kanun terminolojisine uyum sağlaması açısından "Hazinenin özel mülkiyetinde veya devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar" şeklinde değiştirilerek; yedinci fıkrası redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

- Üçüncü Kısım Birinci Bölüm başlığı redaksiyona tabi tutularak,
- 15 inci madde aynen,
- 16 ncı maddeye yeni bir fıkra eklenerek değiştirilmek suretiyle,
- 17, 18 ve 19 uncu maddeler aynen,
- 20 nci madde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,
- 21 inci madde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

• 22 nci madde değiştirilerek kabul edilmiştir. Buna göre, Tasarının 16 ncı maddesinde habitat tip ve tür listelerinin Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmış; ancak bu hükmün aksine 22 nci maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde, Bakanlığın Liste (V)'i oluşturabileceği ifade edilmiştir. İfadelerin yazım biçiminden aynı konuyu düzenleyen maddelerden birinin zorunluluk içerirken, diğerinin Bakanlığa takdir yetkisi vermesi, iki hükmün birbirleriyle çelişmesine neden olmaktadır. Diğer taraftan, 22 nci maddenin "Hayvan ve bitki türleri hakkında yasak fiilleri" düzenlemesine karşın, son fıkrasında listelerin yeniden düzenlenebileceği hususu, maddenin içeriği ile uyumsuzluğuna karşın hüküm altına alınmıştır. Açıklanan nedenlerle, 22. Maddenin üç ve beşinci fıkraları tek bir fıkra olarak birleştirilerek 16 ncı maddenin üçüncü fıkrası olarak eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

- 23, 24, 25, 26 ve 27 nci maddeler aynen kabul edilmiştir.

• 27 nci maddeden sonra gelmek üzere yeni bir 28 inci madde ihdas edilerek devamı maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir. İhdas edilen madde ile, tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması, korunan alanların muhafazası ve sürdürülebilir kullanımı, orman ve ağaç sevgisinin yaygınlaştırılması, orman yangınları, erozyon, sel, taşkın, çığ, kuraklık gibi konularda halkın bilinçlendirilmesi amacıyla televizyon yayını yapılabileceği düzenlenmiştir.

• Tasarının mevcut 28 inci maddesi aynen,

• 29 uncu maddesi değiştirilerek ve redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir. Maddeye eklenen ikinci fıkra ile, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve diğer kanunlar ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilen görev ve yetkilerin saklı olduğu düzenlenerek, koruma statüsü bulunan alanlarda yetki ve görev karmaşasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

• Tasarının 30 uncu maddesi aynen,

• "Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler" başlıklı 31 inci maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir. Öncelikle, çok uzun ve birden fazla kanunu değiştiren çerçeve maddenin her bir fıkrası ve dördüncü fıkrasının her bir bendi, kanun yapım tekniğine uygun hale getirilmesi için, ayrı birer çerçeve madde haline getirilerek fıkra numaraları kaldırılmış; "Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler" başlığı, Dördüncü Kısım İkinci Bölümü olarak metne eklenmiştir. Maddenin ayrı çerçeve maddeler halinde düzenlemesiyle, 32 ilâ 57 nci maddeler olarak 26 yeni madde metne eklenmiş, devam eden maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir. Bunun dışında tasarının 31 inci maddesinde sırasıyla aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır:

■ Maddenin dördüncü fıkrasının (b) bendinde (maddenin yeniden düzenlenmesi sonrasında 36 ncı madde), 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının, (1), (2), (10), (12), (21), (22), (28) ve (29) numaralı bentlerinin değiştirilmesi öngörülmesine karşın, tasarı metninde işlenecek (10) numaralı bent bulunmamaktadır. Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde (10) numaralı bent ifadesinin sehven metinde yer aldığı anlaşıldığından, "(10)" ifadesi metinden çıkarılmıştır.

■ Maddenin dördüncü fıkrasının (d) bendinde (maddenin yeniden düzenlenmesi sonrasında 39 uncu madde), 4915 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına "yönetim ve gelişme" ifadesinin eklenmesi öngörülmüştür. Ancak, ibarenin ilgili fıkradaki yerine bu şekilde işlenmesi halinde "onaylanmış yönetim ve gelişme planlarda" şeklinde düşük bir ifade oluşmaktadır. Bu düşüklüğün giderilmesi için çerçeve hüküm; "onaylanmış yönetim ve gelişme planlarında" şeklinde değiştirilmiştir. Ancak çerçeve hükme bu ifadenin eklenmesi, bu sefer çerçeve hükmün ifadesini düşük hale getirdiğinden, çerçeve hüküm tamamen yeniden düzenlenmiştir.

■ Maddenin dördüncü fıkrasının (f) bendinde (maddenin yeniden düzenlenmesi sonrasında 41 inci madde), yer alan "...silah taşıma ruhsatına sahip olmaları zorunludur." ifadesindeki "taşıma" kelimesi madde metninden çıkarılmıştır.

■ Maddenin dördüncü fıkrasının (g) bendiyle (maddenin yeniden düzenlenmesi sonrasında 42 nci madde), 4915 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi öngörülmüştür. Ancak, mevcut madde başlığı, Kanun'un hem Üçüncü Kısım başlığında hem de Üçüncü Kısım Birinci Bölüm başlığında yer aldığından, kısım ve bölüm başlıkları değiştirilmeksizin madde başlığının değiştirilmesi metin bütünlüğünün bozulmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, tasarı metninde yapılan değişiklikle Kanun'un kısım ve bölüm başlıkları da değiştirilmiştir.

■ Tasarının Geçici 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca, kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda, tasarı metninin bazı kısım ve bölüm başlıkları madde metinlerinin içeriğine uygun olarak yeniden düzenlenmiş; bazı maddeler ile madde metinlerindeki bazı fıkralar teselsül ettirilmiştir.

Komisyonundan alınan redaksiyon yetkisi doğrultusunda Tasarının tamamı, kanun yapım tekniğine uygunluğun, kavram ve dil birliğinin sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Erol Kaya</i>	<i>Osman Kahveci</i>	<i>Sebahattin Karakelle</i>
İstanbul	Karabük	Erzincan
Üye	Üye	Üye
<i>Tülay Bakır</i>	<i>Eşref Taş</i>	<i>Mehmet S. Hamzaoğulları</i>
Samsun	Bingöl	Diyarbakır
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Öntürk</i>	<i>Osman Boyraz</i>	<i>Zeki Aygün</i>
Hatay	İstanbul	Kocaeli
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Cemal Akın</i>	<i>Abdurrahim Akdağ</i>	<i>Muzaffer Çakar</i>
Malatya	Mardin	Muş
Üye	Üye	Üye
<i>Gülay Dalyan</i>	<i>Temel Coşkun</i>	<i>Salih Fırat</i>
İstanbul	Yalova	Adıyaman
		(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Serdar Soydan</i>	<i>Kemal Değirmendereli</i>	<i>Melda Onur</i>
Çanakkale	Edirne	İstanbul
(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalefet şerhi ektedir) (Son toplantıya katılmadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Hilal Kaplan</i>	<i>Ahmet Kenan Tanrıkkulu</i>	<i>Emin Çınar</i>
Kocaeli	İzmir	Kastamonu
(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalifim)	

MUHALEFET ŞERHİ

Tasarının temel amacının, hızla yok edilen doğal yaşam alanlarının, insansız doğanın veya insan etkisinin sınırlı olduğu doğal alanların korunması olması gerekmektedir.

Tüm canlıların yaşama ve türünü devam ettirme hakkı ile doğanın ve tüm canlıların sahip olduğu içsel değer, başlı başına bir koruma nedeni olarak görülmelidir. Doğayı korumanın başlıca amacı, ekosistemlerin tüm canlılarla birlikte yaşam koşullarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır.

Tasarı gerek hazırlık süreci, gerekse doğanın korumasına yaklaşımı açısından endişe verici unsurlar taşımaktadır. Aynı zamanda da elimizde kalan son doğal yaşam alanlarını kaynak deposu olarak görerek, doğayı korumaktan çok, doğal alanları kullanıma açmak ve bunu sürdürülebilir kılmak amacıyla hazırlanmıştır.

Tasarının hazırlık aşamalarında ve TBMM Komisyon süreçlerinde bilimsel çevrelerin, ilgili sivil kuruluşlarının ve koruma alanlarının çevresinde yaşayanların görüş ve önerilerinden yararlanılmamış, karar alma mekanizmalarının içine dâhil edilmemişlerdir.

Doğanın korunması için çok önemli düzenlemeler getiren ve toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren tasarının olgunlaştırılması süreci katılımdan uzak sadece bakanlığın bilgisi ve kontrolünde sürdürülmüş, doğanın korunmasında ve koruma alanların belirlenmesinde ise tek yetkili olarak bakanlık yetkilendirilmektedir.

Tasarıyla, doğal zenginlik açısından öne çıkmış ve tüm dünya ile paralel koruma altına alınmış milli parklarımızın, doğal sit alanlarımızın, yaban hayatı koruma sahalarımızın, uluslararası öneme sahip sulak alanlarımızın yatırımcıların arazi edinme ve işletme taleplerine karşılık elden çıkmasını mümkün hale getirilmektedir.

Tasarıyla, bundan sonra herhangi bir alanın koruma altına alınması, koruma altındaki alanın sınırlarının değiştirilmesi hakkında bilim insanları, uzmanlar, sivil toplum kuruluşları veya yöre halkı söz sahibi olamayacaklardır.

Tasarının bütünü incelendiğinde ülkemizdeki doğa koruma çalışmalarının tümünü yönetebilecek ve yönlendirebilecek, kurumlar arası çatışmaları çözebilecek bir düzenleme olmadığı ve 'koruma' anlayışının yetersiz olduğu ve 'kullanma' ya yönelik düzenlemelerin ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Tasarının doğaya yaklaşımı konusundaki temel anlayışı, hazırlanış aşamaları ve yasalaşma süreci ve uygulama sürecindeki katılımcılıktan uzak anlayışı ciddi kaygılar taşımamıza neden olmaktadır.

Bu doğrultuda,

Tasarının 6. Maddesiyle gerçek ve tüzel kişilerin önerileriyle daha önce belirlenmiş olan koruma alanlarının sınırlarının değişebileceği, kısmen veya tamamen farklı statü kapsamına alınabileceği veya koruma kararlarının kaldırılabilmesi belirtilmiştir.

Ülkemizdeki korunan alanların sayısı ve yüzey alanları zaten birçok Avrupa ülkesinin ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerle kabul edilen hedeflerin çok gerisindedir. Ülke yüzölçümünün yaklaşık %4-5'i civarında olan korunan alanlarımızın sayısının daha da artırılması gerekirken bu madde ile var olanların da korumasız kalmasına imkân verilmiş olacaktır.

Taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve AB yaklaşımı dikkate alındığında Türkiye'nin zaten yeni korunan alanlar ilan etmesi (en az %15) ve bunları daha etkili bir şekilde koruması gerekirken, "yeniden değerlendirme" adı altında mevcut korunan alanlarımızın dahi koruma güvencesinden mahrum kalmasının ciddi sorunlar yaratacağı düşüncesindedir.

Tasarı'nın 8. Maddesinde yer alan "üstün kamu yararı" ifadesi son derece muğlak ve suiistimale açıktır. Üstün kamu yararı adı altında doğal alanlara zarar verebilecek birçok yatırımın önü bu madde ile açılmaktadır.

Halk sağlığı ve milli güvenlik gibi kritik konular "üstün kamu yararı" gerekçesi olarak kabul edilebilir. Ancak, 8. Maddenin 4. bendinde "çevreye yarar" diye son derece muğlak ve suiistimale açık bir ifade kullanılmıştır. "Çevreye yarar" ifadesine dayanarak madencilik, enerji, sanayi, tarım, turizm gibi doğa üzerinde etkiye sahip birçok yatırımın kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi mümkün olacaktır.

Tasarı'nın 9. Maddesinde yer alan "Bilgilendirme ve Katılım"a dair kısımda, herhangi bir alanda gerçekleştirilecek koruma ve planlama çalışmaları hakkında yöre halkı yalnızca "bilgilendirilecek" tir.

Söz konusu maddenin üst başlığı her ne kadar "bilgilendirme ve katılım" olsa da gerçekte yapılacak olan yukarıdan aşağıya bir bilgi verme sürecinden ibarettir. Gerçek anlamda katılım olması için bilgilendirme, paydaşların görüşlerinin dinlenmesi, işbirliği ve aktif katılımı karar alma ve uygulama sürecinin "birlikte" şekillendirilmesidir.

Tasarı'nın 10. Maddesinin 2. bendinde "Korunan alanda işletme yetkisi, kısmen, talepte bulunmaları halinde il özel idarelerine, belediyelere, bu Kanunun amacına uygun faaliyetler yürüten vakıf ve derneklere ilgili bakanın onayı ile devredilebilir veya geri alınabilir" denmektedir.

Valiliklere bağlı İl Özel İdaresi'ne yapılan yetki devirlerinin onarılması imkânsız tahribata yol açtığı en son Bolu-Abant Tabiat Parkı örneğinde yaşanmıştır. Korunan alan yönetimi gibi son derece hassas ve dikkatle ele alınması gereken bir sorumluluğun, konunun uzmanı olmayan ve yeterli teknik bilgi birikimine sahip olmayan kurumlarca yerine getirilmesi ciddi ve geri dönüşü olmayan kayıplara neden olabilir.

2011 yılında TBMM Çevre Komisyonu'nda kabul edilen üçüncü tasarıda yer alan Ulusal Tabiatı Koruma Kurulu, Mahalli Tabiatı Koruma Kurulları ve Tabiatı Koruma Bilim Heyeti mevcut tasarıdan çıkarılmıştır.

Kamu ağırlıklı yapısı, görev tanımındaki bazı belirsizlikler ve karar alma süreçlerine ilişkin bazı değişikliklerin şart olmasına rağmen, ülkemizin biyolojik çeşitliliğinin daha etkin korunması ve kamu-sivil toplum-akademi dünyasının birlikte karar alabilmesi anlamında faydalı olabilecek bu Kurulların mevcut tasarıdan çıkarılması üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken bir konudur.

Geçtiğimiz yıl Çevre Komisyonu'na kabul edilen tasarıda sivil toplum kuruluşlarının ve akademisyenlerin temsilci sayısının artırılması için büyük mücadele verilmiş ve ilk halinde 2 olan STK temsilcisi sayısı 4'e çıkarılmıştır.

Yetersiz olsa dahi STK'ların kamu kurumlarıyla birlikte bir komisyon/kurul çatısı altında ülkemizin doğa koruma politikalarını ve uygulamalarını tartışabilecek olması önemli bir adımken, mevcut tasarıda bu kurulların tamamen çıkarılmış olması STK'ların bu sürece katılım, izleme ve etkileme olanağını tamamen ortadan kaldırmıştır.

Yalnızca Bakanlığın isteği, bilgisi ve kararı ile ülkemizin biyolojik çeşitliliğine dair kararların alınması demokratik bir işleyişe uygun olmadığı gibi taraf olduğumuz sözleşmelerin "katılımcılık" ilkesini de göz ardı etmek anlamına gelmektedir. Paydaşların sürece katılımı, bilgi edinebilmesi, alınan kararları şeffaf bir biçimde sorgulayabilmesi ve etkileyebilmesine olanak sağlayacak bir karar alma mekanizması tarif edilmelidir.

Tasarı'nın 10. Maddesinde "Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Danışma Kurulu" adı altında bir kurula atıfta bulunulmuş ancak amacı, görevi, kapsamı, ne şekilde işleyeceği belirtilmemiştir.

Tasarı'nın 14. Maddesinde 'nesli yok olma tehdidi altında bulunan tabii habitat tiplerini veya türlerini barındıran alanlarda kamu güvenliği ve halk sağlığı sebepleri dışında izin, intifa ve irtifak hakları tesis edilemez' hükmünün bulunmaması ciddi bir eksikliklerdir.

Tasarı'nın 20. Maddesinde "Tabii durumuna uygun hale getirilemeyen alanlar buna en yakın yaşama alanına dönüştürülür" ifadesi açık bir biçimde bir alandaki tahribatın meşrulaştırılması ve tahribatın giderilmesi için yapılabilecek iyileştirme çalışmalarının zaafa uğratılmasına zemin hazırlamaktadır. "En yakın yaşam alanı" ifadesi bilimsellikten yoksundur ve tam anlamıyla ne kast edildiği açık değildir.

Tasarı'nın 29. Maddesinde "bu Kanun kapsamında giren alanlarda 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'na göre kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ve turizm merkezi olarak ilan edilecek yerler için Bakanlık uygun görüşü alınır" denilmektedir.

Bu madde ile zaten ülke yüzölçümümüzün ancak %4-5'ini kaplayan korunan alanlarımızın "turizm teşvik" adı altında yapılaşmaya ve diğer insan kullanımlarına açılması mümkün kılınmıştır.

Tasarı'nın 37. Maddesi'nin 6. Bendinde "9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır" ifadesi yer almaktadır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, ülkemizde doğa koruma konusundaki en önemli yasal düzenlemelerden bir tanesidir.

Tasarı'da korunan alan statülerinden bir tanesi olarak "milli park" statüsü yer almasına rağmen, bu alanların hangi usul ve esaslara göre yönetileceği, korunacağı belirsizdir. Milli Parklar Kanunu'nun bu Tasarı ile birlikte yürürlükten kaldırılması hâlihazırda zaten ciddi baskılarla karşı karşıya kalan Milli Park alanlarımızı olumsuz biçimde etkileyecektir.

Özellikle son dönemde sayıları hızla artan HES lere karşı açılan davalarda Milli Parklar Kanunu önemli bir dayanaktır ve bu düzenlemeyle beraber bu dayanak ortadan kaldırılmaktadır. Bakanlığın bu Tasarı yasalaştıktan sonra çıkarmayı planladığı yönetmeliklerin kamuoyu ve ilgili STK'larca önceden bilinmesi ve müdahale edilmesi mümkün olmayacağı için Milli Park alanlarımızı nasıl bir sürecin beklediği endişe uyandırmaktadır.

Yukarıda açıkladığımız gerekçeler doğrultusunda tasarı; çağdaş, katılımcı, demokratik anlayıştan yoksun,

Yanlış ve kötü niyetli kullanıma imkân verebilecek şekilde düzenlendiğinden dolayı muhalif olduğumuzu belirtiriz.

Melda Onur

İstanbul

Salih Fırat

Adıyaman

Kemal Değirmendereli

Edirne

M. Hilal Kaplan

Kocaeli

M. Serdar Soydan

Çanakkale

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TABIATI VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİ KORUMA KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Tanımlar ve İlkeler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına, halkın tabiat hakkında bilinçlenmesini ve toplumun korumaya yönelik katkılarını artıracak faaliyetlerin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun; biyolojik çeşitliliğin ve tabii değerlerin korunmasına, koruma altına alınan alanların belirlenmesi, iyileştirilmesi, yönetilmesi ve geliştirilmesi ile bu alanlara ilişkin her türlü izin, izleme ve denetim faaliyetlerine ilişkin düzenlemeleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Alan kılavuzu: Alan kılavuzluğu eğitimi sonrasında sertifika ve kimlik almaya hak kazanmış kişiyi,

b) Arboretum: Belli bir alanda, sistematik bir şekilde düzenlenmiş, farklı türlerde canlı ağaç ve çalıların oluşturduğu ve ağırlıklı olarak bilimsel amaçlarla kullanılan botanik bahçesini,

c) Bakan: Orman ve Su İşleri Bakanını,

ç) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,

d) Biyolojik çeşitlilik: Ekosistemlerin, türlerin, genlerin ve bunların birbiriyle olan ilişkilerinin çeşitliliğini ve bunların değişkenliğini,

e) Ekolojik etki değerlendirmesi: Gerçekleştirilmesi planlanan etkinliklerin ve projelerin ekosistemlere olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da ekosistemlerin kendisine ve işleyişine zarar vermeyecek Ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önleyici ve telafi edici tedbirlerin tespit edilmesi amacıyla sürdürülecek çalışmaları,

f) Ekolojik etkilenme bölgesi: Korunan alan ekosistemi ile ilişkili ve onu destekleyen habitatların oluşturduğu bölgeyi,

g) Ekolojik koridor: Birbirine yakın coğrafi bölgelerdeki habitatları ekolojik olarak birbirine bağlayan, türlerin geçişine imkân sağlayan, doğal veya yapay olarak teşkil edilmiş bağlantı alanlarını,

ğ) Ekosistem: Tabiattaki canlı ve cansız varlıkların aralarında karmaşık ilişkiler ve etkileşimler kurarak oluşturduğu, her biri belli işlevselliğe sahip birimleri,

h) Endemik: Dağılımı belli bir coğrafi alanla sınırlı olan veya tabii yaşam alanı sınırlı bir coğrafi bölgeden ibaret olan habitat ve türleri,

ı) Fauna: Bir bölgedeki hayvan türlerini,

ÇEVRE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TABIATI VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİ KORUMA KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve İlkeler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına, halkın tabiat hakkında bilinçlenmesini ve toplumun korumaya yönelik katkılarını artıracak faaliyetlerin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun; biyolojik çeşitliliğin ve tabii değerlerin korunmasına, koruma altına alınan alanların belirlenmesi, iyileştirilmesi, yönetilmesi ve geliştirilmesi ile bu alanlara ilişkin her türlü izin, izleme ve denetim faaliyetlerine ilişkin düzenlemeleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Alan kılavuzu: Alan kılavuzluğu eğitimi sonrasında sertifika ve kimlik almaya hak kazanmış kişiyi,

b) Arboretum: Belli bir alanda, sistematik bir şekilde düzenlenmiş, farklı türlerde canlı ağaç ve çalıların oluşturduğu ve ağırlıklı olarak bilimsel amaçlarla kullanılan botanik bahçesini,

c) Bakan: Orman ve Su İşleri Bakanını,

ç) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,

d) Biyolojik çeşitlilik: Ekosistemlerin, türlerin, genlerin ve bunların birbiriyle olan ilişkilerinin çeşitliliğini ve bunların değişkenliğini,

e) Ekolojik etki değerlendirmesi: Gerçekleştirilmesi planlanan etkinliklerin ve projelerin ekosistemlere olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da ekosistemlerin kendisine ve işleyişine zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önleyici ve telafi edici tedbirlerin tespit edilmesi amacıyla sürdürülecek çalışmaları,

f) Ekolojik etkilenme bölgesi: Korunan alan ekosistemi ile ilişkili ve onu destekleyen habitatların oluşturduğu bölgeyi,

g) Ekolojik koridor: Birbirine yakın coğrafi bölgelerdeki habitatları ekolojik olarak birbirine bağlayan, türlerin geçişine imkân sağlayan, doğal veya yapay olarak teşkil edilmiş bağlantı alanlarını,

ğ) Ekosistem: Tabiattaki canlı ve cansız varlıkların aralarında karmaşık ilişkiler ve etkileşimler kurarak oluşturduğu, her biri belli işlevselliğe sahip birimleri,

h) Endemik: Dağılımı belli bir coğrafi alanla sınırlı olan veya tabii yaşam alanı sınırlı bir coğrafi bölgeden ibaret olan habitat ve türleri,

ı) Fauna: Bir bölgedeki hayvan türlerini,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- i) Flora: Bir bölgedeki bitki türlerini,
- j) Genetik kaynak: Mevcut veya potansiyel değer taşıyan işlevsel kalıtım birimleri ihtiva eden bitki, hayvan, mikroorganizma veya başka menşei olan her türlü materyali,
- k) Habitat: Türün biyolojik döngüsünün herhangi bir safhasında yaşadığı alanı,
- 1) Habitat koruma statüsü: Bir habitat ve tipik türlerinin uzun dönemli tabii dağılımını, yapısını, işlevlerini ve tipik türlerinin uzun dönemde hayatta kalmasını belirleyen tesirlerin toplamını,
- m) Habitat elverişli koruma statüsü: Bir habitatın tabii kapsam alanı küçülmüyorsa, uzun dönemde kendini devam ettirebilmesi için gerekli kendine has yapısal ve işlevsel özellikleri var olmaya devam ediyorsa ve tipik türlerinin koruma statüsü elverişli ise kabul edilecek koruma statüsünü,
- n) Hassas tür: Mevcut şartları sebebiyle yakın gelecekte nesli yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalabilecek türleri,
- o) Koruma: Habitatlar ile yabani flora ve fauna türlerinin popülasyonlarının, elverişli statüde muhafazası veya iyileştirilmesi için alınması gerekli tedbirleri,
- ö) Korunan alan: Bu Kanun uyarınca Bakanlar Kurulu, Bakanlık veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sınırları belirlenerek koruma amacıyla ilan edilen kara, kıyı, sucul ve ulusal deniz alanlarını,
- p) Koruma alanı: Herhangi bir habitat veya türün korunmasını gözönünde bulundurarak dar sınırlar içerisinde koruma altına alınmış alanı,
- r) Kuş koruma alanı: Ulusal veya küresel ölçekte nesli tehlike altındaki kuş türlerinden en az bir türü, önemli sayıda kuşu veya alt türlerinin bir kısmını, sürekli veya geçici olarak barındıran ve tabiattaki kuş türlerinin nesillerini sürdürebilmesi için özel önem taşıyan alanları,
- s) Mutlak koruma bölgesi: Koruma altına alınan alanlarda sıkı koruma gerektiren tabiat ve biyolojik çeşitlilik değerlerini barındıran; denetim, yönetim veya bilimsel amaçlı araştırmalar ve izlemeler dışındaki insan faaliyetlerine kısıtlanan alanları,
- ş) Nadir tür: Nesli yok olma tehlikesi ya da hassas türler kategorisinde olmayan ancak sınırlı coğrafi alanlarda bulunması ya da geniş alanlarda sınırlı sayıda olması sebebiyle risk altında bulunan türleri,
- t) Nesli yok olma tehlikesine maruz tür: Tabii yaşama alanında soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalan türleri,
- u) Öncelikli habitat: Önem arz eden yok olma tehlikesi altında bulunan doğal habitat tiplerini,
- ü) Öncelikli tür: Doğal yayılma alanlarında yok olma tehlikesi altında bulunan türleri,
- v) Özel dikkat gerektiren tür: Doğal yaşama alanlarında potansiyel olarak istismara uğrama ihtimaline karşı koruma amaçlı tedbirlerin alınmasını gerektiren türler ile yok olmalarının habitatlar ve koruma statüleri üzerinde yaratacağı etki gereği özel olan türleri,
- y) Özel önem taşıyan habitat: Doğal yayılma alanları yok olma tehlikesine maruz, dar bir yayılma alanına sahip, biyocoğrafik bölgelerin sıra dışı örneklerini ihtiva eden habitat tiplerini,
- z) Özel önem taşıyan tür: Nesli yok olma tehlikesine maruz, hassas, nadir, endemik ve özel dikkat gerektiren türleri,

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

- i) Flora: Bir bölgedeki bitki türlerini,
- j) Genetik kaynak: Mevcut veya potansiyel değer taşıyan işlevsel kalıtım birimleri ihtiva eden bitki, hayvan, mikroorganizma veya başka menşei olan her türlü materyali,
- k) Habitat: Türün biyolojik döngüsünün herhangi bir safhasında yaşadığı alanı,
- 1) Habitat koruma statüsü: Bir habitat ve tipik türlerinin uzun dönemli tabii dağılımını, yapısını, işlevlerini ve tipik türlerinin uzun dönemde hayatta kalmasını belirleyen tesirlerin toplamını,
- m) Habitat elverişli koruma statüsü: Bir habitatın tabii kapsam alanı küçülmüyorsa, uzun dönemde kendini devam ettirebilmesi için gerekli kendine has yapısal ve işlevsel özellikleri var olmaya devam ediyorsa ve tipik türlerinin koruma statüsü elverişli ise kabul edilecek koruma statüsünü,
- n) Hassas tür: Mevcut şartları sebebiyle yakın gelecekte nesli yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalabilecek türleri,
- o) Koruma: Habitatlar ile yabani flora ve fauna türlerinin popülasyonlarının, elverişli statüde muhafazası veya iyileştirilmesi için alınması gerekli tedbirleri,
- ö) Korunan alan: Bu Kanun uyarınca Bakanlar Kurulu, Bakanlık veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sınırları belirlenerek koruma amacıyla ilan edilen kara, kıyı, sucul ve ulusal deniz alanlarını,
- p) Koruma alanı: Herhangi bir habitat veya türün korunmasını gözönünde bulundurarak dar sınırlar içerisinde koruma altına alınmış alanı,
- r) Kuş koruma alanı: Ulusal veya küresel ölçekte nesli tehlike altındaki kuş türlerinden en az bir türü, önemli sayıda kuşu veya alt türlerinin bir kısmını, sürekli veya geçici olarak barındıran ve tabiattaki kuş türlerinin nesillerini sürdürebilmesi için özel önem taşıyan alanları,
- s) Mutlak koruma bölgesi: Koruma altına alınan alanlarda sıkı koruma gerektiren tabiat ve biyolojik çeşitlilik değerlerini barındıran; denetim, yönetim veya bilimsel amaçlı araştırmalar ve izlemeler dışındaki insan faaliyetlerine kısıtlanan alanları,
- ş) Nadir tür: Nesli yok olma tehlikesi ya da hassas türler kategorisinde olmayan ancak sınırlı coğrafi alanlarda bulunması ya da geniş alanlarda sınırlı sayıda olması sebebiyle risk altında bulunan türleri,
- t) Nesli yok olma tehlikesine maruz tür: Tabii yaşama alanında soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalan türleri,
- u) Öncelikli habitat: Önem arz eden yok olma tehlikesi altında bulunan doğal habitat tiplerini,
- ü) Öncelikli tür: Doğal yayılma alanlarında yok olma tehlikesi altında bulunan türleri,
- v) Özel dikkat gerektiren tür: Doğal yaşama alanlarında potansiyel olarak istismara uğrama ihtimaline karşı koruma amaçlı tedbirlerin alınmasını gerektiren türler ile yok olmalarının habitatlar ve koruma statüleri üzerinde yaratacağı etki gereği özel olan türleri,
- y) Özel önem taşıyan habitat: Doğal yayılma alanları yok olma tehlikesine maruz, dar bir yayılma alanına sahip, biyocoğrafik bölgelerin sıra dışı örneklerini ihtiva eden habitat tiplerini,
- z) Özel önem taşıyan tür: Nesli yok olma tehlikesine maruz, hassas, nadir, endemik ve özel dikkat gerektiren türleri,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

aa) Peyzaj: Özellikleri insan ve/veya tabii faktörlerin etkileşimi ve eylemi sonucunda oluşan, zaman ve mekân boyutunda değişim göstermesiyle dinamik yapıda olan, belirli kalite göstergeleri ve çeşitlilik sınıflamalarıyla ifade edilebilen alanları,

bb) Popülasyon: Belirli bir bölgede yaşayan bir türe ait bireylerin oluşturduğu topluluğu,

cc) Sulak alan: Tabii veya suni, devamlı veya geçici, durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular ile bataklık, sazlık, turbiyerler ve bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik etki altında kalan yerleri,

çç) Sınırlı kullanım bölgesi: Korunan alanlarda, koruma amaçlarıyla çelişmeyen sınırlı insan faaliyetlerine ve kullanımına izin verilebilen alanları,

dd) Sürdürülebilir kullanım: Türlerin ve habitatların yok edilmeden alan kapasitesi ve popülasyon düzeyleri gözönünde bulundurularak kullanımını,

ee) Tabii değer: İnsan emeği değmemiş, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan canlı veya cansız varlıkları,

ff) Tür: Ortak bir soydan gelen ve tabii şartlarda kendi aralarında nesillerini devam ettirme kabiliyetine sahip benzer organizmalar grubunu,

gg) Tür koruma statüsü: Bir türün uzun dönemli dağılımını ve popülasyonunu koruyacak tedbirleri,

ğğ) Tür elverişli koruma statüsü: Bir türün varlığını kendi tabii habitatının bir unsuru olarak uzun dönemde koruyabileceği ve türün tabii yayılma alanının gelecekte daralma riski taşımayacak genişlikte bir yaşama alanını temin edebileceği koruma alanı statüsünü,

hh) Yabancı tür: Tabii yayılış alanlarına çeşitli etkiler neticesinde taşınan türleri, ifade eder.

İlkeler

MADDE 3- (1) Tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ile sürdürülebilir kullanımının sağlanmasında;

a) Tabiatın, biyolojik çeşitliliğin ve peyzajın korunması için koruma ve kullanma dengesinin gözetilmesi,

b) Korunan alanların ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının yanı sıra bölgesel ve yerel karakteristiklerinin de gözönünde bulundurularak korunması,

c) İhtiyatlılık ilkesi gereği, çevre üzerinde ciddi veya tamiri mümkün olmayan hasar tehditlerinin varlığında, bilimsel kanıtların ortaya çıkmasını beklemeden gerekli tedbirlerin alınması,

ç) Tabii yaşama alanlarında; tabiatın, biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemlerin elverişli koruma statüsünde korunması, devamlılıklarının sağlanması, iyileştirilmesi ve bu alanlardaki bitki ve hayvan türlerinin muhafazası,

d) Ekolojik denge ve tabii ekosistem değerlerinin korunması,

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

aa) Peyzaj: Özellikleri insan ve/veya tabii faktörlerin etkileşimi ve eylemi sonucunda oluşan, zaman ve mekân boyutunda değişim göstermesiyle dinamik yapıda olan, belirli kalite göstergeleri ve çeşitlilik sınıflamalarıyla ifade edilebilen alanları,

bb) Popülasyon: Belirli bir bölgede yaşayan bir türe ait bireylerin oluşturduğu topluluğu,

cc) Sulak alan: Tabii veya suni, devamlı veya geçici, durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular ile bataklık, sazlık, turbiyerler ve bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik etki altında kalan yerleri,

çç) Sınırlı kullanım bölgesi: Korunan alanlarda, koruma amaçlarıyla çelişmeyen sınırlı insan faaliyetlerine ve kullanımına izin verilebilen alanları,

dd) Sürdürülebilir kullanım: Türlerin ve habitatların yok edilmeden alan kapasitesi ve popülasyon düzeyleri gözönünde bulundurularak kullanımını,

ee) Tabii değer: İnsan emeği değmemiş, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan canlı veya cansız varlıkları,

ff) Tür: Ortak bir soydan gelen ve tabii şartlarda kendi aralarında nesillerini devam ettirme kabiliyetine sahip benzer organizmalar grubunu,

gg) Tür koruma statüsü: Bir türün uzun dönemli dağılımını ve popülasyonunu koruyacak tedbirleri,

ğğ) Tür elverişli koruma statüsü: Bir türün varlığını kendi tabii habitatının bir unsuru olarak uzun dönemde koruyabileceği ve türün tabii yayılma alanının gelecekte daralma riski taşımayacak genişlikte bir yaşama alanını temin edebileceği koruma alanı statüsünü,

hh) Yabancı tür: Tabii yayılış alanlarına çeşitli etkiler neticesinde taşınan türleri, ifade eder.

İlkeler

MADDE 3- (1) Tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ile sürdürülebilir kullanımının sağlanmasında;

a) Tabiatın, biyolojik çeşitliliğin ve peyzajın korunması için koruma ve kullanma dengesinin gözetilmesi,

b) Korunan alanların ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının yanı sıra bölgesel ve yerel karakteristiklerinin de gözönünde bulundurularak korunması,

c) İhtiyatlılık ilkesi gereği, çevre üzerinde ciddi veya tamiri mümkün olmayan hasar tehditlerinin varlığında, bilimsel kanıtların ortaya çıkmasını beklemeden gerekli tedbirlerin alınması,

ç) Tabii yaşama alanlarında; tabiatın, biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemlerin elverişli koruma statüsünde korunması, devamlılıklarının sağlanması, iyileştirilmesi ve bu alanlardaki bitki ve hayvan türlerinin muhafazası,

d) Ekolojik denge ve tabii ekosistem değerlerinin korunması,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

e) Bu Kanunda tanımlanan korunan alanların birden fazlasının özelliklerine sahip olsa dahi, koruma altına alınan bir alanın tek bir korunan alan adı altında ilan edilmesi,

f) Korunan alanlarda koruma ve kullanım kararlarının bölgelemeye dayalı uzun devreli gelişme planı, yönetim planı veya koruma ve gelişme planları ile belirlenmesi,

g) Tabiat ve biyolojik çeşitliliğin korunmasıyla ilgili yönetim ve karar alma süreçlerinde; şeffaflığın, bilgi edinme hakkının ve aktif toplumsal katılımın sağlanması,

ğ) Tabiat hakkında ve biyolojik çeşitlilik konusunda toplumun bilgi seviyesinin artırılması ve koruma amaçlarına uygun katkılarını artıracak faaliyetlerin desteklenmesi,

esastır.

(2) Korunan alanlara olumsuz etkisi olabileceği belirlenen faaliyetler için ekolojik etki değerlendirilmesi yapılması zorunludur.

(3) Korunan türlerin toplanması, taşınması, bulundurulması ve ülke dışına çıkarılmasında Bakanlıkça belirlenen esaslara uyulur.

İKİNCİ KISIM

Korunan Alanlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Korunan Alanlar, Belirlenmesi ve Planlanması

Korunan alanlar

MADDE 4- (1) Korunan alanlar şunlardır:

a) Tabiatı koruma alanı: Kaybolma tehlikesine maruz türleri; korumada öncelikli tabii yaşama alanlarını; sıra dışı ekosistemleri; bilim ve doğa tarihi açısından özel önem taşıyan bitki ve hayvan türlerini; doğal olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri barındıran koruma alanlarıdır.

b) Milli park: Bilimsel ve estetik bakımdan milli veya milletlerarası düzeyde ender bulunan doğal ve kültürel değerleri; tabiat unsurunun ağırlık taşıdığı peyzajları barındıran, özellikli kaynak değerlerinin uygun bir şekilde korunup yönetildiği, bir veya daha fazla ekosistemin tamamını kapsayacak büyüklükte alanlardır.

c) Tabiat anıtı: Tabii olarak oluşan, ender, sıra dışı, eşsiz oluşumlar ile bitki türlerinin nadir ve temsili örneklerini ihtiva eden veya bilimsel değeri taşıyan tabiat parçalarıdır.

ç) Tür ve habitat koruma alanı: Yok olma tehlikesine maruz, dar yayılım alanına sahip veya biyocoğrafi bölgelerin sıra dışı örneklerini oluşturan tabii yaşama alanlarını; nesli tehlike altında olan hassas, nadir ve özel dikkat gerektiren endemik türleri; sulak alanları, kuş koruma alanlarını barındıran genetik ve biyolojik çeşitlilik açısından yüksek düzeyde önem taşıyan, muhafaza ve iyileştirme amacıyla yönetilen koruma alanlarıdır.

d) Tabiat parkı: Bitki ve hayvan varlığıyla veya mağaralar ve kraterler gibi oluşumlarla bulunduğu bölgenin tabiat özelliklerini temsil eden; doğal özellikleri ileri derecede bozulmamış; türlere tabii yaşama alanında veya dışında koruma tedbirlerinin uygulanabildiği; ekosistem ve türlerin geleneksel doğal kaynak yönetim biçimleriyle beraber korunabildiği; insan unsurunun ağırlık taşıdığı peyzajları barındıran koruma alanlarıdır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

e) Bu Kanunda tanımlanan korunan alanların birden fazlasının özelliklerine sahip olsa dahi, koruma altına alınan bir alanın tek bir korunan alan adı altında ilan edilmesi,

f) Korunan alanlarda koruma ve kullanım kararlarının bölgelemeye dayalı uzun devreli gelişme planı, yönetim planı veya koruma ve gelişme planları ile belirlenmesi,

g) Tabiat ve biyolojik çeşitliliğin korunmasıyla ilgili yönetim ve karar alma süreçlerinde; şeffaflığın, bilgi edinme hakkının ve aktif toplumsal katılımın sağlanması,

ğ) Tabiat hakkında ve biyolojik çeşitlilik konusunda toplumun bilgi seviyesinin artırılması ve koruma amaçlarına uygun katkıların artıracak faaliyetlerin desteklenmesi, esastır.

(2) Korunan alanlara olumsuz etkisi olabileceği belirlenen faaliyetler için ekolojik etki değerlendirmesi yapılması zorunludur.

(3) Korunan türlerin toplanması, taşınması, bulundurulması ve ülke dışına çıkarılmasında Bakanlıkça belirlenen esaslara uyulur.

İKİNCİ KISIM

Korunan Alanlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Korunan Alanlar ve Korunan Alanların Belirlenmesi ve Planlanması

Korunan alanlar

MADDE 4- (1) Korunan alanlar şunlardır:

a) Tabiatı koruma alanı: Kaybolma tehlikesine maruz türleri; korumada öncelikli tabii yaşama alanlarını; sıra dışı eko sistemleri; bilim ve doğa tarihi açısından özel önem taşıyan bitki ve hayvan türlerini; doğal olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri barındıran koruma alanlarıdır.

b) Milli park: Bilimsel ve estetik bakımdan milli veya milletlerarası düzeyde ender bulunan doğal ve kültürel değerleri; tabiat unsurunun ağırlık taşıdığı peyzajları barındıran, özellikli kaynak değerlerinin uygun bir şekilde korunup yönetildiği, bir veya daha fazla ekosistemin tamamını kapsayacak büyüklükte alanlardır.

c) Tabiat anıtı: Tabii olarak oluşan, ender, sıra dışı, eşsiz oluşumlar ile bitki türlerinin nadir ve temsili örneklerini ihtiva eden veya bilimsel değer taşıyan tabiat parçalarıdır.

ç) Tür ve habitat koruma alanı: Yok olma tehlikesine maruz, dar yayılım alanına sahip veya biyocoğrafi bölgelerin sıra dışı örneklerini oluşturan tabii yaşama alanlarını; nesli tehlike altında olan hassas, nadir ve özel dikkat gerektiren endemik türleri; sulak alanları, kuş koruma alanlarını barındıran genetik ve biyolojik çeşitlilik açısından yüksek düzeyde önem taşıyan, muhafaza ve iyileştirme amacıyla yönetilen koruma alanlarıdır.

d) Tabiat parkı: Bitki ve hayvan varlığıyla veya mağaralar ve kraterler gibi oluşumlarla bulunduğu bölgenin tabiat özelliklerini temsil eden; doğal özellikleri ileri derecede bozulmamış; türlere tabii yaşama alanında veya dışında koruma tedbirlerinin uygulanabildiği; ekosistem ve türlerin geleneksel doğal kaynak yönetim biçimleriyle beraber korunabildiği; insan unsurunun ağırlık taşıdığı peyzajları barındıran koruma alanlarıdır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Birinci fıkrada tanımlanan alanlardan birinin veya birden fazlasının özelliklerine sahip olmakla beraber; ekolojik açıdan özel önem taşıyan ve koruma altına alınan tabii habitat tipleri ve türleri listelerinde adı bulunan tabii habitatları ve türleri barındıran, uluslararası işbirliği için belirlenen ve bildirimde bulunulan alanlar, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla özel koruma alanı olarak ilan edilir. Bu alanlar eğer daha önce koruma altına alınmamışsa, bu Kanun hükümlerine göre koruma altına alınır.

Korunan alanların belirlenmesi ve ilanı

MADDE 5- (1) Koruma alanı veya korunan alan ilan edilmesi önerisi gerçek veya tüzel kişiler tarafından Bakanlığa yapılır. Bu önerilerden veya Bakanlığın kendi belirleyeceği alanlardan uygun bulunanlar ilgili bakanlığa gönderilir.

(2) Bakanlık tarafından koruma niteliği taşıdığına karar verilen alanlardan orman rejimine tabi olanlar Bakanlıkça tefrik ve ilan edilir. Diğer alanlardan yapılaşma yasağı bulunmayanlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca, yapılaşma yasağı bulunanlar ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından koruma alanı veya korunan alan olarak ilan edilir.

(3) Koruma kararı ilan edilirken;

- a) Alanın sınırları,
- b) Bu Kanunda tanımlanan korunan alanlarından hangisinin kapsamı içine girdiği,
- c) Gerek görülürse, alanın koruma statüsü ve yönetimiyle ilgili temel ilke kararları, belirlenir.

Yeniden değerlendirme

MADDE 6- (1) Gerçek veya tüzel kişilerden gelen öneriler üzerine veya bu Kanunun 23 üncü maddesi kapsamında yürütülen izleme çalışmalarının değerlendirilmesi de dikkate alınarak alanı yöneten bakanlık tarafından uygun görüldüğünde yeniden değerlendirme işlemi başlatılabilir. Yeniden değerlendirme kararları ile; daha önce belirlenmiş ve ilan edilmiş koruma veya korunan alanların sınırları bu Kanun hükümlerine göre değiştirilebilir, kısmen veya tamamen farklı statü kapsamına alınabilir veya daha önce ilan edilmiş koruma kararı kaldırılabilir. Yeniden değerlendirme kararlarının alınması, bu Kanunda belirtilen korunan alanların belirlenmesi ve ilanı ile aynı usul ve esaslara tabidir.

(2) Değişik isimler ve tanımlar altında ve farklı mevzuata göre korunan alan ilan edilmiş olup tasarruf hakkı ve yönetim yetkisi Bakanlığa devredilen korunan alanlar için, birinci fıkrada belirtilen yeniden değerlendirme kararları alınabilir.

Korunan alanların planlanması

MADDE 7- (1) Koruma altına alınan alanlar için yapılacak planlar şunlardır:

- a) Uzun devreli gelişme planları.
- b) Yönetim planları.
- c) Tür ve habitat koruma eylem planları.

(2) Uzun devreli gelişme planları; korunan alanların kaynak değerlerinin korunması için bölgeleme, koruma ve arazi kullanımını düzenleyen planlardır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Birinci fıkrada tanımlanan alanlardan birinin veya birden fazlasının özelliklerine sahip olmakla beraber; ekolojik açıdan özel önem taşıyan ve koruma altına alınan tabii habitat tipleri ve türleri listelerinde adı bulunan tabii habitatları ve türleri barındıran, uluslararası işbirliği için belirlenen ve bildirimde bulunulan alanlar, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla özel koruma alanı olarak ilan edilir. Bu alanlar eğer daha önce koruma altına alınmamışsa, bu Kanun hükümlerine göre koruma altına alınır.

Korunan alanların belirlenmesi ve ilanı

MADDE 5- (1) Koruma alanı veya korunan alan ilan edilmesi önerisi gerçek veya tüzel kişiler tarafından Bakanlığa yapılır. Bu önerilerden veya Bakanlığın kendi belirleyeceği alanlardan uygun bulunanlar ilgili bakanlığa gönderilir.

(2) Bakanlık tarafından koruma niteliği taşıdığına karar verilen alanlardan orman rejimine tabi olanlar Bakanlıkça tefrik ve ilan edilir. Diğer alanlardan yapılaşma yasağı bulunmayanlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca, yapılaşma yasağı bulunanlar ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından koruma alanı veya korunan alan olarak ilan edilir.

(3) Koruma kararı ilan edilirken;

- a) Alanın sınırları,
- b) Bu Kanunda tanımlanan korunan alanlardan hangisinin kapsamı içine girdiği,
- c) Gerek görülürse, alanın koruma statüsü ve yönetimiyle ilgili temel ilke kararları, belirlenir.

Yeniden değerlendirme

MADDE 6- (1) Gerçek veya tüzel kişilerden gelen öneriler üzerine veya bu Kanunun 23 üncü maddesi kapsamında yürütülen izleme çalışmalarının değerlendirilmesi de dikkate alınarak alanı yöneten bakanlık tarafından uygun görüldüğünde yeniden değerlendirme işlemi başlatılabilir. Yeniden değerlendirme kararları ile; daha önce belirlenmiş ve ilan edilmiş koruma veya korunan alanların sınırları bu Kanun hükümlerine göre değiştirilebilir, kısmen veya tamamen farklı statü kapsamına alınabilir veya daha önce ilan edilmiş koruma kararı kaldırılabilir. Yeniden değerlendirme kararlarının alınması, bu Kanunda belirtilen korunan alanların belirlenmesi ve ilanı ile aynı usul ve esaslara tabidir.

(2) Değişik isimler ve tanımlar altında ve farklı mevzuata göre korunan alan ilan edilmiş olup tasarruf hakkı ve yönetim yetkisi Bakanlığa devredilen korunan alanlar için, birinci fıkrada belirtilen yeniden değerlendirme kararları alınabilir.

Korunan alanların planlanması

MADDE 7- (1) Koruma altına alınan alanlar için yapılacak planlar şunlardır:

- a) Uzun devreli gelişme planları.
- b) Yönetim planları.
- c) Tür ve habitat koruma eylem planları.

(2) Uzun devreli gelişme planları; korunan alanların kaynak değerlerinin korunması için bölgeleme, koruma ve arazi kullanımını düzenleyen planlardır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) Yönetim planları; korunan alanlarda koruma, denetim, bilimsel araştırma ve izleme, ziyaret, sürdürülebilir kullanım ve diğer insan faaliyetlerinin tümünü ele alan, koruma amaçları ile çelişmeyecek şekilde hazırlanan planlardır.

(4) Tür ve habitat koruma eylem planları; koruma altındaki türler ve habitatlar için koruma amaçlarına uygun, elverişli koruma statüsünü sağlayacak bir şekilde yapılan, ekolojik temelli planlardır.

(5) Korunan alanlar için yapılan imar planlarında, imar mevzuatına uyulur. Bu planların onay yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına aittir.

(6) Planlanan alanların içinde taşınmaz kültür varlıkları ve bunları koruma alanları ile tarihi, arkeolojik, kentsel, kentsel-arkeolojik sit alanlarının bulunması halinde, kültür varlıkları koruma alanları ve sit alanları ile bunların etkileşim geçiş sahalarıyla sınırlı kalmak kaydıyla ilgili kültür varlıklarını koruma bölge kurulunun uygun görüşü alınır.

(7) Korunan Alanlarda planlama yapılmadan önce alana verilen statünün amacına uygun olarak bölgeleme yapılır. Alanda yapılacak planlarda bu bölgeleme esas alınır.

(8) Planlanan her korunan alan tek bir birim tarafından yönetilir. Aynı koruma alanının farklı bölgelerinde veya bölgeler içindeki farklı kısımlarda, farklı koruma ve kullanım kararları alınabilir.

(9) Korunan alanların planlama çalışmalarında ilgili tarafların ve korunan alanda yaşayanların katılımı sağlanır ve bunların görüşleri alınır.

(10) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan çevre düzeni planlarında, bu Kanunun amaç ve ilkeleri dikkate alınır. Mevcut çevre düzeni planlarında ise gerekli değişiklikler yapılır.

(11) Korunan alanlarda yapılacak yönetim planları, uzun devreli gelişme planları ile tür ve habitat koruma eylem planları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Ekolojik Etki Değerlendirmesi ve Üstün Kamu Yararı

Ekolojik etki değerlendirme ve üstün kamu yararı

MADDE 8- (1) Korunan alanlarda yapılması düşünülen herhangi bir plan veya proje ekolojik etki değerlendirmesine tabi tutulur. Ekolojik etki değerlendirme sonucunda sahanın bütünselliğinin olumsuz bir şekilde etkilenmeyeceğine karar verildikten sonra plan veya projeye alanı yöneten bakanlık tarafından izin verilir.

(2) Ekolojik etki değerlendirmesinde; özel önem taşıyan ve korunan tabii habitat tiplerini belirten Liste (I) ile özel önem taşıyan ve korunan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (II)'de yer alan türlerin elverişli koruma statüsünde muhafazası, koruma alanının bütünlüğü ve koruma alanı ilanına sebep olan amaçlar dikkate alınır.

(3) Ekolojik etki değerlendirme sonucunda saha üzerindeki etkilerin olumsuz değerlendirilmesine rağmen alternatif çözümlerin bulunmaması ve üstün kamu yararının bulunması nedeniyle plan veya projenin uygulanması zorunlu ise ilgi bakanlıkça gerekli her türlü telafi edici tedbirler alınır veya aldırılır.

(4) Korunan alanda öncelikli habitat tipi veya öncelikli tür bulunması halinde üstün kamu yararı; halk sağlığı, çevreye yarar ve kamu güvenliği ile sınırlıdır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Yönetim planları; korunan alanlarda koruma, denetim, bilimsel araştırma ve izleme, ziyaret, sürdürülebilir kullanım ve diğer insan faaliyetlerinin tümünü ele alan, koruma amaçları ile gelişmeyecek şekilde hazırlanan planlardır.

(4) Tür ve habitat koruma eylem planları; koruma altındaki türler ve habitatlar için koruma amaçlarına uygun, elverişli koruma statüsünü sağlayacak bir şekilde yapılan, ekolojik temelli planlardır.

(5) Korunan alanlar için yapılan imar planlarında, imar mevzuatına uyulur. Bu planların onay yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına aittir.

(6) Planlanan alanların içinde taşınmaz kültür varlıkları ve bunları koruma alanları ile tarihi, arkeolojik, kentsel, kentsel-arkeolojik sit alanlarının bulunması halinde, kültür varlıkları koruma alanları ve sit alanları ile bunların etkileşim geçiş sahalarıyla sınırlı kalmak kaydıyla ilgili kültür varlıklarını koruma bölge kurulunun uygun görüşü alınır.

(7) Korunan alanlarda planlama yapılmadan önce alana verilen statünün amacına uygun olarak bölgeleme yapılır. Alanda yapılacak planlarda bu bölgeleme esas alınır.

(8) Planlanan her korunan alan tek bir birim tarafından yönetilir. Aynı koruma alanının farklı bölgelerinde veya bölgeler içindeki farklı kısımlarda, farklı koruma ve kullanım kararları alınabilir.

(9) Korunan alanların planlama çalışmalarında ilgili tarafların ve korunan alanda yaşayanların katılımı sağlanır ve bunların görüşleri alınır.

(10) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan çevre düzeni planlarında, bu Kanunun amaç ve ilkeleri dikkate alınır. Mevcut çevre düzeni planlarında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca gerekli değişiklikler yapılır.

(11) Korunan alanlarda yapılacak yönetim planları, uzun devreli gelişme planları ile tür ve habitat koruma eylem planları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Ekolojik Etki Değerlendirmesi ve Üstün Kamu Yararı

Ekolojik etki değerlendirme ve üstün kamu yararı

MADDE 8- (1) Korunan alanlarda yapılması düşünülen herhangi bir plan veya proje ekolojik etki değerlendirmesine tabi tutulur. Ekolojik etki değerlendirme sonucunda sahanın bütünselliğinin olumsuz bir şekilde etkilenmeyeceğine karar verildikten sonra plan veya projeye alanı yöneten bakanlık tarafından izin verilir.

(2) Ekolojik etki değerlendirmesinde; özel önem taşıyan ve korunan tabii habitat tiplerini belirten Liste (I) ile özel önem taşıyan ve korunan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (II)'de yer alan türlerin elverişli koruma statüsünde muhafazası, koruma alanının bütünlüğü ve koruma alanı ilanına sebep olan amaçlar dikkate alınır.

(3) Ekolojik etki değerlendirme sonucunda saha üzerindeki etkilerin olumsuz değerlendirilmesine rağmen alternatif çözümlerin bulunmaması ve üstün kamu yararının bulunması nedeniyle plan veya projenin uygulanması zorunlu ise ilgili bakanlıkça gerekli her türlü telafi edici tedbirler alınır veya aldırılır.

(4) Korunan alanda öncelikli habitat tipi veya öncelikli tür bulunması halinde üstün kamu yararı; halk sağlığı, çevreye yarar ve kamu güvenliği ile sınırlıdır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(5) Korunan alanlarda üstün kamu yararı kararı, ilgili bakanlıkların uygun görüşü alınmak suretiyle alanı yöneten bakanlık tarafından verilir.

(6) Ekolojik etki değerlendirmesiyle ilgili usul ve esaslar ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilgilendirme, Katılım, İşbirliği ve Destekler

Bilgilendirme ve katılım

MADDE 9- (1) Alanı yöneten bakanlık tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin tanıtılması ve korunmasına yönelik olarak genel bilgi düzeyini, toplumun ilgisini ve katkısını artırmak amacıyla gerekli çalışmaları yapar veya yaptırır.

(2) Korunan alan içinde veya etkilenen komşu bölgelerde yaşayanlar, bu alanların kaynak değerleri ve koruma amaçları hakkında bilgilendirilir.

(3) Korunan alan ve koruma alanı ilanı çalışması, yeniden değerlendirme yapılması veya planlama kararlarının alınması gibi durumlarda, kamuoyuna zamanında bilgi verilir.

(4) Korunan alan ve koruma alanı ilanı veya yeniden değerlendirme çalışması yapılırken, bu alanlarda yaşayan kişilere, faaliyette bulunan tüzel kişilerin temsilcilerine ve kamuya açık, en az bir kez geniş katılımlı bilgilendirme ve değerlendirme toplantısı yapılır. Bu toplantılar tutanağa bağlanır.

İşbirliği ve işletme yetkisinin devri

MADDE 10- (1) Bakanlık; tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı amaçlarını gerçekleştirmek için, mahalli idareler, üniversiteler, araştırma kurumları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşlarıyla yakın işbirliği yapabilir. Bu amaçla, Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Danışma Kurulu kurulur. Kurulun oluşturulması, çalışmasına dair usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(2) Korunan alanda ve koruma alanında işletme yetkisi, kısmen, talepte bulunmaları halinde il özel idarelerine, belediyelere, bu Kanunun amacına uygun faaliyetler yürüten vakıf ve derneklere ilgili bakanın onayı ile devredilebilir veya geri alınabilir.

Destekler

MADDE 11- (1) Korunan alanlarda geleneksel olarak üretilen ürünlerin geliştirilmesine, üretilmesine, belgelendirilmesine, mahallinde pazarlanmasına ve satışına öncelik verilir. İlgili bakanlık bu konuda gerekli tedbirleri alır.

(2) İlgili bakanlıklar, tabiat ve biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilir kullanımı ile ekosistemlerin iyileştirilmesine yönelik projeleri, bilimsel ve teknik eğitim programlarını ve yatırımları teşvik etmek amacıyla karşılıklı veya karşılıksız destek sağlayabilir.

(3) Bu Kanunun amaçları doğrultusunda düzenlenecek yarışmalarda başarılı olanlara veya yıl içinde başarılı çalışma yapan gerçek ve tüzel kişilere teşvik ödülleri verilebilir.

(4) Sağlanacak desteklerin ve ödüllerin kapsamı, şartları, miktarı ve benzeri hususlara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(5) Korunan alanlarda üstün kamu yararı kararı, ilgili bakanlıkların uygun görüşü alınmak suretiyle alanı yöneten bakanlık tarafından verilir.

(6) Ekolojik etki değerlendirmesiyle ilgili usul ve esaslar ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilgilendirme, Katılım, İşbirliği ve Destekler

Bilgilendirme ve katılım

MADDE 9- (1) Alanı yöneten bakanlık tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin tanıtılması ve korunmasına yönelik olarak genel bilgi düzeyini, toplumun ilgisini ve katkısını artırmak amacıyla gerekli çalışmaları yapar veya yaptırır.

(2) Korunan alan içinde veya etkilenen komşu bölgelerde yaşayanlar, bu alanların kaynak değerleri ve koruma amaçları hakkında bilgilendirilir.

(3) Korunan alan ve koruma alanı ilanı çalışması, yeniden değerlendirme yapılması veya planlama kararlarının alınması gibi durumlarda, kamuoyuna zamanında bilgi verilir.

(4) Korunan alan ve koruma alanı ilanı veya yeniden değerlendirme çalışması yapılırken, bu alanlarda yaşayan kişilere, faaliyette bulunan tüzel kişilerin temsilcilerine ve kamuya açık, en az bir kez geniş katılımlı bilgilendirme ve değerlendirme toplantısı yapılır. Bu toplantılar tutanağa bağlanır.

İşbirliği ve işletme yetkisinin devri

MADDE 10- (1) Bakanlık; tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı amaçlarını gerçekleştirmek için, mahalli idareler, üniversiteler, araştırma kurumları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşlarıyla yakın işbirliği yapabilir. Bu amaçla, Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Danışma Kurulu kurulur. Kurulun oluşturulması, çalışmasına dair usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(2) Korunan alanda ve koruma alanında işletme yetkisi, kısmen, talepte bulunmaları halinde il özel idarelerine, belediyelere, bu Kanunun amacına uygun faaliyetler yürüten vakıf ve derneklere ilgili bakanın onayı ile devredilebilir veya geri alınabilir.

Destekler

MADDE 11- (1) Korunan alanlarda geleneksel olarak üretilen ürünlerin geliştirilmesine, üretilmesine, belgelendirilmesine, mahallinde pazarlanmasına ve satışına öncelik verilir. İlgili bakanlık bu konuda gerekli tedbirleri alır.

(2) İlgili bakanlıklar, tabiat ve biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilir kullanımı ile ekosistemlerin iyileştirilmesine yönelik projeleri, bilimsel ve teknik eğitim programlarını ve yatırımları teşvik etmek amacıyla karşılıklı veya karşılıksız destek sağlayabilir.

(3) Bu Kanunun amaçları doğrultusunda düzenlenecek yarışmalarda başarılı olanlara veya yıl içinde başarılı çalışma yapan gerçek ve tüzel kişilere teşvik ödülleri verilebilir.

(4) Sağlanacak desteklerin ve ödüllerin kapsamı, şartları, miktarı ve benzeri hususlara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Korunan Alanlarla İlgili Düzenlemeler

Kamulaştırma, takas ve tahsis

MADDE 12- (1) Korunan alan sınırları içinde kalan yerlerdeki gerçek ve tüzel kişilere ait taşınmazlar, gerekli görüldüğünde, ilgili mevzuata göre Bakanlık veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kamulaştırılabilir.

(2) Planlarla kesin kullanma yasağı getirilen korunan alanlarda bulunan gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetindeki taşınmazlar, Hazine, belediyeler veya il özel idareleri tarafından malikinin başvurusu üzerine, bu idarelere ait taşınmazlarla tarafların rızasıyla takas edilebilir.

(3) Bu Kanunun amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere Hazinesinin mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ilgili bakanlığın talebi üzerine Maliye Bakanlığınca, orman sayılan alanlar ise Orman Genel Müdürlüğüne Bakanlığa tahsis edilebilir. Tahsis edilen bu alanların bu Kanun hükümlerine göre değerlendirilmesi ve işlem tesis edilmesi yetkisi Bakanlığa aittir.

(4) 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamında kalan yerlerden vasıf değişikliği yapılarak bu Kanunun amaçları için kullanılması gerekli ve zorunlu olanlar hakkında, 4342 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

Güvenlik ve alan kılavuzları

MADDE 13- (1) Bakanlık veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, korunan alanların denetim ve korunmasını, gerekli görülen hallerde, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümlerine göre sağlayabilir. 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ve 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu hükümleri saklıdır.

(2) Korunan alanlarda görevlendirilecek alan kılavuzluğu için korunan alan dâhilinde yaşayanlara alan kılavuzu olarak yetiştirilmelerinde öncelik verilir. Bu alanlardan ihtiyacın karşılanamaması halinde komşu alan veya yakın çevrede yaşayanların alan kılavuzu olarak yetiştirilmeleri konusunda Bakanlık ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

İzin, intifa ve irtifak hakları

MADDE 14- (1) Koruma altına alınan alanlarda izin, intifa ve irtifak hakkı talepleri yapıldığında, öncelikle bu taleplerin alan ve türler üzerindeki etkileri araştırılır. Alan ve türlerin sürdürülebilir şekilde devamının sağlanması için telafi edici tedbirler dâhil her türlü tedbir alınmak şartı ile izin, intifa ve irtifak hakkı tesis edilebilir. İzin verilen sahada korunan alanın bütünlüğünü koruyucu tedbirler alınır.

(2) Korunan alanlarda, onaylanmış planlara uygun olarak bu Kanuna göre verilecek her türlü izinde Bakanlık görevli ve yetkilidir. İzne konu faaliyete göre Bakanlıkça bedel tahsil edilebilir. Bu alanlarda koruma ve yönetim amacına aykırı olmayan mevcut izin ve kullanımlar, planlama safhasında dikkate alınır. İzin, intifa ve irtifaka tabi alanın tarihi ve arkeolojik sit, turizm merkezi veya kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi olması halinde ise Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınır.

(3) Koruma alanı ilanından önce mevcut tesislere, koruma amaçlarına uygun olarak belirlenecek kurallar çerçevesinde kullanım izni verilebilir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Korunan Alanlara İlişkin Diğer Düzenlemeler

Kamulaştırma, takas ve tahsis

MADDE 12- (1) Korunan alan sınırları içinde kalan yerlerdeki gerçek ve tüzel kişilere ait taşınmazlar, gerekli görüldüğünde, ilgili mevzuata göre Bakanlık veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kamulaştırılabilir.

(2) Planlarla kesin kullanma yasağı getirilen korunan alanlarda bulunan gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetindeki taşınmazlar, Hazine, belediyeler veya il özel idareleri tarafından malikinin başvurusu üzerine, bu idarelere ait taşınmazlarla tarafların rızasıyla takas edilebilir.

(3) Bu Kanunun amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar ile ilgili bakanlığın talebi üzerine Maliye Bakanlığınca, orman sayılan alanlar ise Orman Genel Müdürlüğünce Bakanlığa tahsis edilebilir. Tahsis edilen bu alanların bu Kanun hükümlerine göre değerlendirilmesi ve işlem tesis edilmesi yetkisi Bakanlığa aittir.

(4) 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamında kalan yerlerden vasıf değişikliği yapılarak bu Kanunun amaçları için kullanılması gerekli ve zorunlu olanlar hakkında, 4342 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

Güvenlik ve alan kılavuzları

MADDE 13- (1) Bakanlık veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, korunan alanların denetim ve korunmasını, gerekli görülen hallerde, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümlerine göre sağlayabilir. 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ve 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu hükümleri saklıdır.

(2) Korunan alanlarda görevlendirilecek alan kılavuzluğu için korunan alan dâhilinde yaşayanlara alan kılavuzu olarak yetiştirilmelerinde öncelik verilir. Bu alanlardan ihtiyacın karşılanamaması halinde komşu alan veya yakın çevrede yaşayanların alan kılavuzu olarak yetiştirilmeleri konusunda Bakanlık ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

İzin, intifa ve irtifak hakları

MADDE 14- (1) Koruma altına alınan alanlarda izin, intifa ve irtifak hakkı talepleri yapıldığında, öncelikle bu taleplerin alan ve türler üzerindeki etkileri araştırılır. Alan ve türlerin sürdürülebilir şekilde devamının sağlanması için telafi edici tedbirler dâhil her türlü tedbir alınmak şartı ile izin, intifa ve irtifak hakkı tesis edilebilir. İzin verilen sahada korunan alanın bütünlüğünü koruyucu tedbirler alınır.

(2) Korunan alanlarda, onaylanmış planlara uygun olarak bu Kanuna göre verilecek her türlü izinde Bakanlık görevli ve yetkilidir. İzne konu faaliyete göre Bakanlıkça bedel tahsil edilebilir. Bu alanlarda koruma ve yönetim amacına aykırı olmayan mevcut izin ve kullanımlar, planlama safhasında dikkate alınır. İzin, intifa ve irtifaka tabi alanın tarihi ve arkeolojik sit, turizm merkezi veya kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi olması halinde ise Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınır.

(3) Koruma alanı ilanından önce mevcut tesislere, koruma amaçlarına uygun olarak belirlenecek kurallar çerçevesinde kullanım izni verilebilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(4) Bu maddeye göre verilebilecek izne dayanarak gerçek ve tüzel kişiler lehine tesis edilecek intifa veya irtifak hakkı süresi yirmidokuz yılı geçemez. Ancak, ilgili bakanlığın uygun görmesi halinde bu süre kırkdokuz yıla kadar uzatılabilir. Hazinesin mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerle ilgili olarak Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınır.

(5) İzin, intifa veya irtifak hakkı süresi sonunda, alanda yer alan yapılar ve tesislerin mülkiyeti eksiksiz ve bedelsiz olarak sağlam ve işler durumda Hazineye devredilir. Ancak Bakanlığa yapılmış olan tahsis hakkı devam eder.

(6) Bu Kanun uyarınca verilen izinler, intifa veya irtifak hakları ilgili bakanlığın izni olmaksızın üçüncü şahıslara devredilemez.

(7) Bu Kanun kapsamında kalan korunan alanlarda bulunan taşınmazların tahsisi, kiralanması ve kullanma izni verilmesi ile bunlar üzerinde intifa ve irtifak hakkı tesisine ilişkin usul ve esaslar ile süreler, bedeller, hakların sona ermesi ve diğer şartlar, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Türlerin ve Tabii Yaşama Alanlarının Korunması

BİRİNCİ BÖLÜM

Biyçeşitlilik Ağı, Listeler, Yerinde ve Alan Dışı Koruma

Biyçeşitliliği koruma ağı

MADDE 15- (1) Bakanlık tarafından türlerin ve tabii habitatların etkileşimine imkân sağlamak, biyolojik çeşitliliğin korunmasına, geliştirilmesine ve dengeli coğrafi dağılımına yardımcı olmak amacıyla; ekolojik açıdan önemli ve coğrafi olarak birbirine yakın koruma alanlarının ekolojik koridorlarla birbirine bağlanmasıyla tesis edilen biyçeşitliliği koruma ağı oluşturulur ve Bakanlar Kurulu kararıyla ilan edilir.

(2) Biyçeşitliliği koruma ağına dâhil edilecek alanlar, ülke düzeyinde temsiliyet esasına göre ve korunan alanlar arasındaki tabii etkileşime ve geçişe imkân sağlayacak şekilde belirlenir.

(3) Biyçeşitliliği koruma ağı, korunan alanları ve ekolojik koridorları kapsar. Biyçeşitliliği koruma ağına koruma amaçlarına uygun tedbirler alınır.

(4) Biyçeşitliliği koruma ağına ekolojik uygunluğun geliştirilmesi bakımından, yabani fauna ve flora ile bunların göçleri ve genetik etkileşimleri için büyük önem arz eden arazi özellikleri ve bunlar arasındaki ilişkiler dikkate alınır.

(5) Biyçeşitliliği koruma ağına dâhil edilen alanlar; koruma amaçlı sözleşmeler, tahsis, kamulaştırma ve takas yapılması, intifa hakkı veya irtifak hakkı tesis edilmesi ya da diğer tedbirler alınması suretiyle teminat altına alınır.

(6) Bakanlıkça, biyçeşitliliği koruma ağının korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmak üzere uluslararası işbirliği yapılabilir.

(7) Biyçeşitliliği koruma ağı içerisinde kalan korunan alanlarda biyçeşitliliğin korunmasına ilişkin iş ve işlemler yetkili olan kurumlarca yürütülür.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Bu maddeye göre verilebilecek izne dayanarak gerçek ve tüzel kişiler lehine tesis edilecek intifa veya irtifak hakkı süresi yirmidokuz yılı geçemez. Ancak, ilgili bakanlığın uygun görmesi halinde bu süre kırkdokuz yıla kadar uzatılabilir. Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlarla ilgili olarak Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınır.

(5) İzin, intifa veya irtifak hakkı süresi sonunda, alanda yer alan yapılar ve tesislerin mülkiyeti eksiksiz ve bedelsiz olarak sağlam ve işler durumda Hazineye devredilir. Ancak Bakanlığa yapılmış olan tahsis hakkı devam eder.

(6) Bu Kanun uyarınca verilen izinler, intifa veya irtifak hakları ilgili bakanlığın izni olmaksızın üçüncü şahıslara devredilemez.

(7) Bu Kanun kapsamında kalan korunan alanlarda bulunan taşınmazların tahsisi, kiralanması ve bu taşınmazlara kullanma izni verilmesi ile bunlar üzerinde intifa ve irtifak hakkı tesisine ilişkin usul ve esaslar ile süreler, bedeller, hakların sona ermesi ve diğer şartlar, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Türlerin ve Tabii Yaşama Alanlarının Korunması

BİRİNCİ BÖLÜM

Biyçeşitliliği Koruma Ağı, Listeler, Yerinde ve Alan Dışı Koruma

Biyçeşitliliği koruma ağı

MADDE 15- (1) Bakanlık tarafından türlerin ve tabii habitatların etkileşimine imkân sağlamak, biyolojik çeşitliliğin korunmasına, geliştirilmesine ve dengeli coğrafi dağılımına yardımcı olmak amacıyla; ekolojik açıdan önemli ve coğrafi olarak birbirine yakın koruma alanlarının ekolojik koridorlarla birbirine bağlanmasıyla tesis edilen biyçeşitliliği koruma ağı oluşturulur ve Bakanlar Kurulu kararıyla ilan edilir.

(2) Biyçeşitliliği koruma ağına dâhil edilecek alanlar, ülke düzeyinde temsiliyet esasına göre ve korunan alanlar arasındaki tabii etkileşime ve geçişe imkân sağlayacak şekilde belirlenir.

(3) Biyçeşitliliği koruma ağı, korunan alanları ve ekolojik koridorları kapsar. Biyçeşitliliği koruma ağına koruma amaçlarına uygun tedbirler alınır.

(4) Biyçeşitliliği koruma ağına ekolojik uygunluğun geliştirilmesi bakımından, yabani fauna ve flora ile bunların göçleri ve genetik etkileşimleri için büyük önem arz eden arazi özellikleri ve bunlar arasındaki ilişkiler dikkate alınır.

(5) Biyçeşitliliği koruma ağına dâhil edilen alanlar; koruma amaçlı sözleşmeler, tahsis, kamulaştırma ve takas yapılması, intifa hakkı veya irtifak hakkı tesis edilmesi ya da diğer tedbirler alınması suretiyle teminat altına alınır.

(6) Bakanlıkça, biyçeşitliliği koruma ağının korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmak üzere uluslararası işbirliği yapılabilir.

(7) Biyçeşitliliği koruma ağı içerisinde kalan korunan alanlarda biyçeşitliliğin korunmasına ilişkin iş ve işlemler yetkili olan kurumlarca yürütülür.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Korunan habitat tip ve tür listeleri

MADDE 16- (1) Korunması gereken yabani bitki ve hayvan türleri popülasyonları ile tabii yaşama ortamlarını elverişli statüde korumak için Bakanlıkça belirlenecek gerekli tedbirler alınır.

(2) Bakanlık tarafından düzenlenecek bir yönetmelikle aşağıdaki listeler belirlenir:

a) Özel önem taşıyan ve korunan tabii habitat tiplerini belirten Liste (I).

b) Özel önem taşıyan ve korunan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (II).

c) Yukarıdaki listeleri de dikkate alarak ilan edilecek ve bu Kanunda tanımlanmış bulunan özel koruma alanlarının belirlenmesine ilişkin usul ve esasları belirten Liste (III).

ç) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV).

d) Toplanması ve kullanımı kurallara bağlanması öngörülen hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (V).

e) Yakalamada ve öldürmede kullanılması yasaklanan usuller, araçlar ile taşıma araçlarını belirten Liste (VI).

(3) Korunan türler listesinde yer alan tabii yaşama alanları ve türler özel olarak alanı yöneten bakanlık tarafından korunur. Bakanlık, başta öncelikle korunması gerekenler olmak üzere, korunan tabii habitatların ve türlerin elverişli koruma statüsünde bulunmasını izler ve gözetim altında tutar.

(4) Göçmen türlerin ülke sınırları içinde bulunan göç yolları, konaklama, geceleme, kışlama, tüy dökme, üreme ve kuluçkaya yatma yerleri her türlü tahribe karşı koruma altına alınır.

(5) Korunan türler listesinde yer alan hayvan türleri, hastalık ve yaşlılık durumu hariç, yeterli popülasyon değerine ulaşmadan 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında av hayvanı olarak değerlendirilemez.

Yabancı türler

MADDE 17- (1) Bitki ve hayvan türleri ile genetik kaynakların yerinde korunmaları için yabancı tür girişini önlemek amacıyla aşağıdaki tedbirler alınır:

a) Ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarının gayesine uygun olarak tabii türlere ve bu türlerin meyveli olanlarına öncelik verilir.

b) Korunan alanlarda, yabancı ve yayılcı türlerin girişinin engellenmesi için gerekli tedbirler alınır, bu türlerin yayılışları kontrol altına alınır veya bu türler yok edilir. Bunların dışında kalan alanlardaki yabancı ve yayılcı türlerin alana girişine alanı yöneten bakanlık tarafından karar verilir.

(2) Korunan alanlarda endüstriyel kullanıma konu edilecek yabani bitki ve hayvan türlerinin tabii ortamlarından toplanması, kullanılması ve uygun bir konumda muhafaza edilmesi için gerekli tedbirler Bakanlıkça alınır veya aldırılır.

Yerleştirme

MADDE 18- (1) Tabii yaşama ortamında yok olan türler, tabii yaşama ortamına yeniden yerleştirilebilir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Korunan habitat tip ve tür listeleri

MADDE 16- (1) Korunması gereken yabani bitki ve hayvan türleri popülasyonları ile tabii yaşama ortamlarını elverişli statüde korumak için Bakanlıkça belirlenecek gerekli tedbirler alınır.

(2) Bakanlık tarafından düzenlenecek bir yönetmelikle aşağıdaki listeler belirlenir:

- a) Özel önem taşıyan ve korunan tabii habitat tiplerini belirten Liste (I).
- b) Özel önem taşıyan ve korunan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (II).
- c) Yukarıdaki listeleri de dikkate alarak ilan edilecek ve bu Kanunda tanımlanmış bulunan özel koruma alanlarının belirlenmesine ilişkin usul ve esasları belirten Liste (III).
- ç) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV).
- d) Toplanması ve kullanımı kurallara bağlanması öngörülen hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (V).
- e) Yakalamada ve öldürmede kullanılması yasaklanan usuller, araçlar ile taşıma araçlarını belirten Liste (VI).

(3) Bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen listeler, izleme ve gözetim sonuçlarına göre yeniden düzenlenebilir ve aynı fıkranın (d) bendinde belirtilen Liste (V)'te yer alan hayvan ve bitki türlerinin toplanması ve kullanımı ile ilgili uygulama esasları bakanlık tarafından belirlenir.

(4) Korunan türler listesinde yer alan türler ve tabii yaşama alanları özel olarak alanı yöneten bakanlık tarafından korunur. Bakanlık, başta öncelikle korunması gerekenler olmak üzere, korunan tabii habitatların ve türlerin elverişli koruma statüsünde bulunmasını izler ve gözetim altında tutar.

(5) Göçmen türlerin ülke sınırları içinde bulunan göç yolları, konaklama, geceleme, kışlama, tüy dökme, üreme ve kuluçkaya yatma yerleri her türlü tahribe karşı koruma altına alınır.

(6) Korunan türler listesinde yer alan hayvan türleri, hastalık ve yaşlılık durumu hariç, yeterli popülasyon değerine ulaşmadan 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında av hayvanı olarak değerlendirilemez.

Yabancı türler

MADDE 17- (1) Bitki ve hayvan türleri ile genetik kaynakların yerinde korunmaları için yabancı tür girişini önlemek amacıyla aşağıdaki tedbirler alınır:

a) Ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarının gayesine uygun olarak tabii türlere ve bu türlerin meyveli olanlarına öncelik verilir.

b) Korunan alanlarda, yabancı ve yayılcı türlerin girişinin engellenmesi için gerekli tedbirler alınır, bu türlerin yayılışları kontrol altına alınır veya bu türler yok edilir. Bunların dışında kalan alanlardaki yabancı ve yayılcı türlerin alana girişine alanı yöneten bakanlık tarafından karar verilir.

(2) Korunan alanlarda endüstriyel kullanıma konu edilecek yabani bitki ve hayvan türlerinin tabii ortamlarından toplanması, kullanılması ve uygun bir konumda muhafaza edilmesi için gerekli tedbirler Bakanlıkça alınır veya aldırılır.

Yerleştirme

MADDE 18- (1) Tabii yaşama ortamında yok olan türler, tabii yaşama ortamına yeniden yerleştirilebilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Korunan türlerin tabii habitatları dışında çoğaltılması, üretilmesi veya yerleştirilmesine Bakanlık tarafından karar verilir.

(3) Sıkı korunan türlerin elverişli statüde korunmasına katkı sağlayacağıın belirlenmesi durumunda, yöre halkına da danışılarak, bunların tabii ortamlarına yeniden yerleştirilmelerinin uygunluğu konusunda çalışmalar yapılır.

Alan dışında koruma

MADDE 19- (1) Yaşama alanı dışında koruma; hayvan türlerinin hayvanat bahçeleri, kurtarma ve rehabilitasyon merkezleri ile akvaryumlarda; bitki türlerinin botanik bahçeleri, tabiat parkları, arboretum ve benzeri yerlerde kontrol altında büyütülmesi, çoğaltılması ve gen bankalarında saklanması yoluyla gerçekleştirilir.

Ekosistem iyileştirilmesi

MADDE 20- (1) Tahrip olan veya bozulmuş peyzaj ve ekosistemlerin iyileştirilmesi için gerekli tedbirler, ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte Bakanlıkça alınır.

(2) Ekolojik etki değerlendirme raporunda verilen taahhütlere uymayan faaliyetler Bakanlık tarafından durdurulur.

(3) Tabii durumuna uygun hale getirilemeyen alanlar buna en yakın yaşama alanına dönüştürülür.

İKİNCİ BÖLÜM

İzinler ve Yasaklar

Araştırma izinleri

MADDE 21- (1) Tarımsal konular hariç, biyolojik çeşitlilik unsurlarına yönelik materyal toplamayı veya herhangi bir şekilde müdahaleyi gerektiren araştırma ve izleme faaliyetleri Bakanlığın iznine tabidir.

(2) Bulaşıcı hastalıkların izlenmesi ve buna ait gerekli tedbirlerin alınması amacıyla yapılan bilimsel araştırmalarda, ilgili bakanlıklarla işbirliği yapılarak gerekli tedbirler alınır.

Hayvan ve bitki türleri hakkında yasak fiiller

MADDE 22- (1) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV)'te yer alan hayvan türleri ve bunların parçaları üzerinde, doğal yayılma alanlarında aşağıdaki fiiller yapılamaz:

a) Kasıtlı olarak yakalanmaları, yaralanmaları veya öldürülmeleri.

b) Özellikle üreme, yavru bakımı, kışlama ve göç dönemlerinde olmak üzere, kasıtlı bir şekilde rahatsız edilmeleri.

c) Yuvaları terk edilmiş veya boş olsa dahi, yumurtalarının toplanması.

ç) Yuvalarına, üreme ve istirahat mahallerine zarar verilmesi veya tahrip edilmesi.

d) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mevzuata uygun olarak elde edilenler hariç olmak üzere; cansız olsalar dahi bulundurulmaları, taşınmaları, satılmaları, satın alınmaları veya satışa sunulmaları.

(2) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV)'te yer alan bitki türleri veya parçalarının üzerinde, cansız olsalar dahi, izinsiz olarak aşağıdaki fiiller yapılamaz:

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Korunan türlerin tabii habitatları dışında çoğaltılması, üretilmesi veya yerleştirilmesine Bakanlık tarafından karar verilir.

(3) Sıkı korunan türlerin elverişli statüde korunmasına katkı sağlayacağıın belirlenmesi durumunda, yöre halkına da danışılarak, bunların tabii ortamlarına yeniden yerleştirilmelerinin uygunluğu konusunda çalışmalar yapılır.

Alan dışında koruma

MADDE 19- (1) Yaşama alanı dışında koruma; hayvan türlerinin hayvanat bahçeleri, kurtarma ve rehabilitasyon merkezleri ile akvaryumlarda; bitki türlerinin botanik bahçeleri, tabiat parkları, arboretum ve benzeri yerlerde kontrol altında büyütülmesi, çoğaltılması ve gen bankalarında saklanması yoluyla gerçekleştirilir.

Ekosistem iyileştirilmesi

MADDE 20- (1) Tahrip olmuş veya bozulmuş peyzaj ve ekosistemlerin iyileştirilmesi için gerekli tedbirler, ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte Bakanlıkça alınır.

(2) Ekolojik etki değerlendirme raporunda verilen taahhütlere uymayan faaliyetler Bakanlık tarafından durdurulur.

(3) Tabii durumuna uygun hale getirilemeyen alanlar buna en yakın yaşama alanına dönüştürülür.

İKİNCİ BÖLÜM

İzinler ve Yasaklar

Araştırma izinleri

MADDE 21- (1) Tarımsal konular hariç, biyolojik çeşitlilik unsurlarına yönelik materyal toplamayı veya herhangi bir şekilde müdahaleyi gerektiren araştırma ve izleme faaliyetleri Bakanlığın iznine tabidir.

(2) Bulaşıcı hastalıkların izlenmesi ve bu hususa ilişkin önlemlerin alınması amacıyla yapılan bilimsel araştırmalarda, ilgili bakanlıklarla işbirliği yapılarak gerekli tedbirler alınır.

Hayvan ve bitki türleri hakkında yasak fiiller

MADDE 22- (1) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV)'te yer alan hayvan türleri ve bunların parçaları üzerinde, doğal yayılma alanlarında aşağıdaki fiillerin yapılması yasaktır:

a) Kasıtlı olarak yakalanmaları, yaralanmaları veya öldürülmeleri.

b) Özellikle üreme, yavru bakımı, kışlama ve göç dönemlerinde olmak üzere, kasıtlı bir şekilde rahatsız edilmeleri.

c) Yuvaları terk edilmiş veya boş olsa dahi yumurtalarının toplanması.

ç) Yuvalarına, üreme ve istirahat mahallerine zarar verilmesi veya tahrip edilmesi.

d) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mevzuata uygun olarak elde edilenler hariç olmak üzere; cansız olsalar dahi bulundurulmaları, taşınmaları, satılmaları, satın alınmaları veya satışa sunulmaları.

(2) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV)'te yer alan bitki türleri veya parçalarının üzerinde, cansız olsalar dahi, izinsiz olarak aşağıdaki fiillerin yapılması yasaktır:

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

a) Kasten kesilmeleri, toplanmaları, koparılmaları, köklerinin açığa çıkarılması veya zarar verilmesi.

b) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mevzuata uygun olarak elde edilenler hariç olmak üzere; bulundurulmaları, taşınmaları, satılmaları, satın alınmaları veya satışa sunulmaları.

(3) Bakanlık, bu Kanunun 16 ncı maddesinde yer alan Liste (V)'i oluşturabilir. Bu Listede bulunan hayvan ve bitki türlerinin toplanması ve kullanımı ile ilgili uygulama esasları Bakanlık tarafından belirlenir.

(4) Bakanlık, bu maddede belirtilen yasakları istisnai hallerde kaldırabilir. Ancak bu durumda dahi:

a) Tür popülasyonlarının elverişli koruma statüsünde bulundurulması hedeflenir.

b) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV)'te belirtilen hayvan türlerinin yakalanma ve öldürülmesinde, Liste (VI)'da belirtilen usullere uyulur.

c) Bu fıkrada belirtilen uygulamanın gerekçeleri, kapsamı ve uygulama esasları kamuoyuna duyurulur.

(5) Listeler izleme ve gözetim sonuçlarına göre yeniden düzenlenebilir.

Veri toplama ve izleme

MADDE 23- (1) Biyolojik çeşitlilikle ilgili her türlü veri envanteri Bakanlıkça oluşturulur. Toplanan veriler ülke düzeyinde bir biyolojik çeşitlilik izleme ve değerlendirme sistemi veri tabanında depolanır, toplanmış bilgiler rapor olarak düzenlenir.

(2) Bakanlık, öncelikle koruma altına alınan habitatlar ve türler listelerinde biyolojik çeşitlilik unsurlarının izlenmesini yapar veya yaptırır.

(3) Bakanlık veri toplama ve izleme faaliyetleri çerçevesinde ulusal veya uluslararası düzeyde bilgi alışverişi ve işbirliği yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler

Gelirler

MADDE 24- (1) Tabiatı ve biyolojik çeşitliliği koruma gelir kaynakları şunlardır:

a) Bu Kanun kapsamında Bakanlıkça izin verilen alanlarda, her türlü faydalanma, işletme, giriş ücretleri, kira, kullanım izni bedelleri, alan kılavuzluğu hizmetleri, intifa ve irtifak haklarından doğan gelirler, her türlü tanıtım ve yayın gelirleri ile benzeri gelirler.

b) Kamu kurum ve kuruluşları hariç olmak üzere, korunan alanlardaki izin haklarına dayanılarak yapılacak her türlü tesislerden proje bedeli tutarının yüzde 3'ü oranında tahsil olunacak bedeller.

c) Bu Kanun kapsamındaki hususlara ilişkin telif, patent, belge, lisans ve marka tescilinden sağlanan gelirler.

(2) Bu Kanun kapsamında elde edilen gelirler ilgili bakanlığın bünyesindeki döner sermaye işletmelerinin bütçelerine gelir olarak kaydedilir ve bu gelirler öncelikli olarak bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılır.

(3) Bu Kanun kapsamında yapılacak faaliyetlerin gerektirdiği harcamalar, ilgili bakanlık bütçesi veya döner sermaye bütçesinden yapılır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

- a) Kasten kesilmeleri, toplanmaları, koparılmaları, köklerinin açığa çıkarılması veya zarar verilmesi.
- b) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mevzuata uygun olarak elde edilenler hariç olmak üzere; bulundurulmaları, taşınmaları, satılmaları, satın alınmaları veya satışa sunulmaları.
- (3) Bakanlık, maddede belirtilen yasakları istisnai hallerde kaldırabilir. Ancak bu durumda dahi:
- a) Tür popülasyonlarının elverişli koruma statüsünde bulundurulması hedeflenir.
- b) Sıkı koruma altına alınan hayvan ve bitki türlerini belirten Liste (IV)'te belirtilen hayvan türlerinin yakalanma ve öldürülmesinde, Liste (VI)'da belirtilen usullere uyulur.
- c) Bu fıkrada belirtilen uygulamanın gerekçeleri, kapsamı ve uygulama esasları kamuoyuna duyurulur.

Veri toplama ve izleme

- MADDE 23-** (1) Biyolojik çeşitlilikle ilgili her türlü veri envanteri Bakanlıkça oluşturulur. Toplanan veriler ülke düzeyinde bir biyolojik çeşitlilik izleme ve değerlendirme sistemi veri tabanında depolanır, toplanmış bilgiler rapor olarak düzenlenir.
- (2) Bakanlık, öncelikle koruma altına alınan habitatlar ve türler listelerinde biyolojik çeşitlilik unsurlarının izlenmesini yapar veya yaptırır.
- (3) Bakanlık veri toplama ve izleme faaliyetleri çerçevesinde ulusal veya uluslararası düzeyde bilgi alışverişi ve işbirliği yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler

Gelirler

- MADDE 24-** (1) Tabiatı ve biyolojik çeşitliliği koruma gelir kaynakları şunlardır:
- a) Bu Kanun kapsamında Bakanlıkça izin verilen alanlarda, her türlü faydalanma, işletme, giriş ücretleri, kira, kullanım izni bedelleri, alan kılavuzluğu hizmetleri, intifa ve irtifak haklarından doğan gelirler, her türlü tanıtım ve yayın gelirleri ile benzeri gelirler.
- b) Kamu kurum ve kuruluşları hariç olmak üzere, korunan alanlardaki izin haklarına dayanılarak yapılacak her türlü tesislerden proje bedeli tutarının yüzde 3'ü oranında tahsil olunacak bedeller.
- c) Bu Kanun kapsamındaki hususlara ilişkin telif, patent, belge, lisans ve marka tescilinden sağlanan gelirler.
- (2) Bu Kanun kapsamında elde edilen gelirler ilgili bakanlığın bünyesindeki döner sermaye işletmelerinin bütçelerine gelir olarak kaydedilir ve bu gelirler öncelikli olarak bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılır.
- (3) Bu Kanun kapsamında yapılacak faaliyetlerin gerektirdiği harcamalar, ilgili bakanlık bütçesi veya döner sermaye bütçesinden yapılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Fayda paylaşımı

MADDE 25- (1) Bu Kanun kapsamında öngörülen faaliyetlerin yerine getirilmesi için koruma statülerinden etkilenen köy tüzel kişiliklerine, köylere hizmet götürme birliklerine ve belediyelere kaynak aktarılabilir. Bu meblağın kullanılmasında koruma faaliyetleri için hazırlanacak projelere öncelik verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tazmin Yükümlülüğü ve Yaptırımlar

Tazmin yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Korunan alanlarda, tabiata veya biyolojik çeşitliliğe herhangi bir şekilde zarar veren veya ortadan kaldıran, durumu eski hale getirmek zorundadır. Eski hale getirilmemesi veya bunun imkânsız olması durumunda, objektif ölçütlere göre belirlenecek zarar, bu zararı veren veya verenler tarafından ödenir. Eski hale getirme durumunda dahi telafî edici tazminat istenebilir.

Adli ve idari yaptırımlar

MADDE 27- (1) Koruma altına alınan alanlar için yapılan planlara aykırı hareket edenler ile koruma altına alınan alanlarda tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin tahribine sebep olan gerçek kişiler hakkında fiilin ağırlığına göre bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Aykırı hareketin tür ve habitat tahribine yol açması halinde bu ceza beş katı olarak uygulanır. Bu türlerin nesli tehdit veya tehlike altında olması halinde cezanın üst sınırı uygulanır.

(2) Korunan alanlarda bu Kanunda belirtilen izne bağlı faaliyetleri izinsiz yapan gerçek kişiler bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır.

(3) Koruma altına alınan alanlarda hayvan ve bitki türleri hakkında yasak fiilleri uygulayan gerçek kişilere beşyüz Türk Lirasından binbeşyüz Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

(4) Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarındaki fiillerin tüzel kişiler tarafından gerçekleştirilmesi halinde idari para cezası on katı olarak uygulanır.

(5) Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarındaki fiillerin korunan alanlar dışındaki yerlerde işlenmesi halinde, öngörülen cezalar yarısı oranında uygulanır.

(6) Bu Kanun kapsamına giren korunan alanların mutlak koruma bölgelerinin tahribine, yok olmasına veya her ne suretle olursa olsun zarara uğratılmasına sebep olan gerçek kişilere onbin Türk Lirasından ellibin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Bu fiillerin tüzel kişiler tarafından gerçekleştirilmesi halinde idari para cezası on katı olarak uygulanır. Bu ceza habitat kaybı söz konusu olduğunda üst sınırdan tatbik edilir. Ayrıca fiilin gerçek kişiler tarafından işlenmesi halinde, ağırlığına göre altı aydan oniki aya kadar hapis cezası verilir. Fiilin tüzel kişilerce işlenmesi halinde bu ceza, şirketin alan tahribine sebebiyet veren yöneticisine verilir.

(7) Bu Kanun uyarınca Bakanlıkça verilen izinler, izin amacı dışında faaliyette bulunulması halinde iptal edilir.

(8) Alan kılavuzluğu hizmeti verilen korunan alanlarda oniki veya daha fazla kişiden oluşan grup ile alan kılavuzu almadan alana giren acente veya organizatörlere o yıla ait alan kılavuzu ücretinin kişi başına iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Fayda paylaşımı

MADDE 25- (1) Bu Kanun kapsamında öngörülen faaliyetlerin yerine getirilmesi için koruma statülerinden etkilenen köy tüzel kişiliklerine, köylere hizmet götürme birliklerine ve belediyelere kaynak aktarılabilir. Bu meblağın kullanılmasında koruma faaliyetleri için hazırlanacak projelere öncelik verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tazmin Yükümlülüğü ve Yaptırımlar

Tazmin yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Korunan alanlarda, tabiata veya biyolojik çeşitliliğe herhangi bir şekilde zarar veren veya ortadan kaldıran, durumu eski hale getirmek zorundadır. Eski hale getirilmemesi veya bunun imkânsız olması durumunda, objektif ölçütlere göre belirlenecek zarar, bu zararı veren veya verenler tarafından ödenir. Eski hale getirme durumunda dahi telafî edici tazminat istenebilir.

Adli ve idari yaptırımlar

MADDE 27- (1) Koruma altına alınan alanlar için yapılan planlara aykırı hareket edenler ile koruma altına alınan alanlarda tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin tahribine sebep olan gerçek kişiler hakkında fiilin ağırlığına göre bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Aykırı hareketin tür ve habitat tahribine yol açması halinde bu ceza beş katı olarak uygulanır. Bu türlerin nesli tehdit veya tehlike altında olması halinde cezanın üst sınırı uygulanır.

(2) Korunan alanlarda bu Kanunda belirtilen izne bağlı faaliyetleri izinsiz yapan gerçek kişiler bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır.

(3) Koruma altına alınan alanlarda hayvan ve bitki türleri hakkında yasak fiilleri uygulayan gerçek kişilere beşyüz Türk Lirasından binbeşyüz Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

(4) Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarındaki fiillerin tüzel kişiler tarafından gerçekleştirilmesi halinde idari para cezası on katı olarak uygulanır.

(5) Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarındaki fiillerin korunan alanlar dışındaki yerlerde işlenmesi halinde, öngörülen cezalar yarısı oranında uygulanır.

(6) Bu Kanun kapsamına giren korunan alanların mutlak koruma bölgelerinin tahribine, yok olmasına veya her ne suretle olursa olsun zarara uğratılmasına sebep olan gerçek kişilere onbin Türk Lirasından ellibin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Bu fiillerin tüzel kişiler tarafından gerçekleştirilmesi halinde idari para cezası on katı olarak uygulanır. Bu ceza habitat kaybı söz konusu olduğunda üst sınırdan tatbik edilir. Ayrıca fiilin gerçek kişiler tarafından işlenmesi halinde, ağırlığına göre altı aydan oniki aya kadar hapis cezası verilir. Fiilin tüzel kişilerce işlenmesi halinde bu ceza, şirketin alan tahribine sebebiyet veren yöneticisine verilir.

(7) Bu Kanun uyarınca Bakanlıkça verilen izinler, izin amacı dışında faaliyette bulunulması halinde iptal edilir.

(8) Alan kılavuzluğu hizmeti verilen korunan alanlarda oniki veya daha fazla kişiden oluşan grup ile alan kılavuzu almadan alana giren acente veya organizatörlere o yıla ait alan kılavuzu ücretinin kişi başına iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(9) Bu Kanun kapsamına giren korunan alanların mutlak koruma bölgelerinde ve koruma altına alınan habitatlarda izinsiz hayvan otlatılması halinde, küçükbaş hayvanların her biri için on Türk Lirası, büyükbaş hayvanların her biri için yirmi Türk Lirası idari para cezası verilir.

(10) Bu Kanunda öngörülen idari yaptırım kararları, ilgili bakanlığın merkez teşkilatında genel müdürler, taşra teşkilatında bölge müdürü ya da çevre ve şehircilik il müdürü veya il şube müdürleri tarafından verilir.

(11) İzinsiz toplanan türlerin veya türevlerinin ülke dışına çıkarılmasına teşebbüs edenlere üç aydan altı aya kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası verilir.

(12) İdari para cezalarının uygulanması 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre yapılır.

(13) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

(14) Yasak fiillerin 4915 sayılı Kanunda belirtilen avlanması yasaklanmış yaban hayvanlarına karşı işlenmesi halinde 4915 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Diğer Alanlarda Uygulamalar ve Son Hükümler

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ve turizm merkezi

MADDE 28- (1) Bu Kanun kapsamına giren alanlarda 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ve turizm merkezi olarak ilan edilecek yerler için Bakanlığın uygun görüşü alınır. Bu alanların korunan alanlarla çakışması durumunda, Kültür ve Turizm Bakanlığınca bu Kanun hükümleri uygulanır.

(2) Korunan alanların içinde kalan kültür varlıkları ve sit alanları 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu hükümlerine göre işlem görür.

Saklı hükümler ve atflar

MADDE 29- (1) 17/2/2000 tarihli ve 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu hükümleri ile 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu hükümleri saklıdır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(9) Bu Kanun kapsamına giren korunan alanların mutlak koruma bölgelerinde ve koruma altına alınan habitatlarda izinsiz hayvan otlatılması halinde, küçükbaş hayvanların her biri için on Türk Lirası, büyükbaş hayvanların her biri için yirmi Türk Lirası idari para cezası verilir.

(10) Bu Kanunda öngörülen idari yaptırım kararları, ilgili bakanlığın merkez teşkilatında genel müdürler, taşra teşkilatında bölge müdürü ya da çevre ve şehircilik il müdürü veya il şube müdürleri tarafından verilir.

(11) İzinsiz toplanan türlerin veya türevlerinin ülke dışına çıkarılmasına teşebbüs edenlere üç aydan altı aya kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası verilir.

(12) İdari para cezalarının uygulanması 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre yapılır.

(13) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

(14) Yasak fiillerin 4915 sayılı Kanunda belirtilen avlanması yasaklanmış yaban hayvanlarına karşı işlenmesi halinde 4915 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Diğer Alanlarda Uygulamalar ve Son Hükümler

Yayın zorunluluğu

MADDE 28- (1) Yaygın eğitime yönelik olarak; tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması, korunan alanların muhafazası ve sürdürülebilir kullanımı, orman ve ağaç sevgisinin yaygınlaştırılması, orman yangınları, erozyon, sel, taşkın, çığ, kuraklık hakkında halkın bilinçlendirilmesi, su kaynaklarının akılcı kullanımı, su kalitesi yönetimi ve hidroelektrik enerji hakkında kamunun bilgilendirilmesi maksatlarıyla, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile özel televizyonların kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan eğitim ve bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır. Bu yayınların, asgari otuz dakikası 17:00-22:00 saatleri arasında olmak üzere, 8:00-22:00 saatleri arasında yapılır. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ve turizm merkezi

MADDE 29- (1) Bu Kanun kapsamına giren alanlarda 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ve turizm merkezi olarak ilan edilecek yerler için Bakanlığın uygun görüşü alınır. Bu alanların korunan alanlarla çakışması durumunda, Kültür ve Turizm Bakanlığınca bu Kanun hükümleri uygulanır.

(2) Korunan alanların içinde kalan kültür varlıkları ve sit alanları 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu hükümlerine göre işlem görür.

Saklı hükümler ve atflar

MADDE 30- (1) 17/2/2000 tarihli ve 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu hükümleri ile 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu hükümleri saklıdır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Diğer mevzuatta 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanununa yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Yönetmelikler

MADDE 30- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç yıl içerisinde yetki alanlarına göre Bakanlık ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 31- (1) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"k) Bu Kanunun 9 uncu maddesinin (e) bendinin ikinci paragrafı uyarınca sulak alanlar için yönetmelikle belirlenen koruma ve kullanım usul ve esaslarına aykırı davrananlara 20.000 Türk Lirası, (e) bendinin birinci paragrafına aykırı davrananlara 100.000 Türk Lirası idarî para cezası verilir."

(2) 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "milli parklar, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları" ibaresi "yaban hayatı geliştirme sahaları ile Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu uyarınca belirlenen koruma altına alınan alanlar" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 17/2/2000 tarihli ve 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanununun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu hükümleri uygulanır."

(4) 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun;

a) 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "ticaretinin düzenlenmesini" ibaresi "ticaretinin ve bulundurulmasının düzenlenmesini, yaban hayatının araştırılmasını" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu ile koruma altına alınmış olan hayvan türleri hakkında söz konusu Kanun hükümleri uygulanır."

b) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (32) numaralı bendinde yer alan "Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları" ibaresi "Yaban hayatı geliştirme sahaları" şeklinde, (1), (2), (10), (12), (21), (22), (28) ve (29) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiş ve (11) ve (20) numaralı bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Koruma statüsü bulunan alanlarla ilgili olarak, 29/6/2011 tarihi ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve diğer kanunlar ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilen görev ve yetkiler saklıdır.

(3) Mevzuatta 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanununa yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Yönetmelikler

MADDE 31- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç yıl içerisinde yetki alanlarına göre Bakanlık ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 32- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"k) Bu Kanunun 9 uncu maddesinin (e) bendinin ikinci paragrafı uyarınca sulak alanlar için yönetmelikle belirlenen koruma ve kullanım usul ve esaslarına aykırı davrananlara 20.000 Türk Lirası, (e) bendinin birinci paragrafına aykırı davrananlara 100.000 Türk Lirası idarî para cezası verilir."

MADDE 33- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "milli parklar, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları," ibaresi "yaban hayatı geliştirme sahaları ile Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu uyarınca belirlenen koruma altına alınan alanlar" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 34- 17/2/2000 tarihli ve 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanununun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu hükümleri uygulanır."

MADDE 35- 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "ticaretinin düzenlenmesini" ibaresi "ticaretinin ve bulundurulmasının düzenlenmesini, yaban hayatının araştırılmasını" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu ile koruma altına alınmış olan hayvan türleri hakkında söz konusu Kanun hükümleri uygulanır."

MADDE 36- 4915 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (32) numaralı bendinde yer alan "Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları" ibaresi "Yaban hayatı geliştirme sahaları" şeklinde, (1), (2), (12), (21), (22), (28) ve (29) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiş ve (11) ve (20) numaralı bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

"1) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,

2) Bakan: Orman ve Su İşleri Bakanını,"

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

"1) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,

2) Bakan: Orman ve Su İşleri Bakanını,"

"12) Yaban hayatı geliştirme sahası: Av ve yaban hayvanlarının ve yaban hayatının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde yönetim ve gelişme plânı çerçevesinde avlanmanın, fotoğraf ve film çekimi turları ile ekoturizm faaliyetlerinin yapılabildiği, Bakanlıkça belirlenecek esaslara göre ayrılan ve yönetilen sahaları,"

"21) Avcılık belgesi: Onsekiz yaşını doldurmuş, avcılık ve av yaban hayatı ile ilgili eğitim almış ve yapılan sınavda başarılı olmuş kişilere verilen belgeyi,

22) Avlanma hakkı: Avcıların av hayvanı türlerine göre Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde elde ettiği hakkı,"

"28) Avlama ücreti: Avlanmaya izin verilen sahalarda; saha, av hayvanı türü ve trofe değerlerine göre Bakanlıkça tespit edilen ücretleri,

29) Avlanma izin ücreti: Av hayvanı türlerine göre Bakanlıkça tespit edilen izin ücretlerini,"

"33) Orman idaresi: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün ve Orman Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra birimlerini,

34) Yönetim ve gelişme planı: Yaban hayatı geliştirme sahalalarının tüm yaban hayatı ve ekosistem kaynak değerlerinin sürdürülebilir korunması, iyileştirilmesi, kullanımı ve yönetimi için hazırlanan planlarını,

35) Yaban hayvanı yerleştirme sahaları: Doğal yayılış alanında yok olmuş veya azalmış av ve yaban hayvanlarının, tekrar o alana veya neslinin devamı için uygun yeni bir alana yerleştirildikleri alanları,"

c) 3 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Merkezde, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürü veya Genel Müdür Yardımcısı başkanlığında, Genel Müdürlük merkez teşkilatı ilgili birimlerinden dört, bitki koruma alanında uzman bir ve veteriner hekim bir olmak üzere Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını temsilen iki, Jandarma Genel Komutanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü ve avlak işletmecilerini temsilen birer, yaban hayatı veya biyoloji bölümü bulunan fakülteleri temsilen üç, yaban hayatı koruma, geliştirme, araştırma ve gözleme faaliyetlerinde bulunan gönüllü kuruluşları temsilen iki, dokuz coğrafi bölge esas alınarak avcı kuruluşlarını temsilen birer olmak üzere toplam yirmibeş üyeden teşekkül eden Merkez Av Komisyonu kurulur.

İllerde, valinin veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında; Orman ve Su İşleri Bakanlığı il şube müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, jandarma teşkilatı, emniyet teşkilatı ve yaban hayatı koruma, geliştirme, araştırma ve gözleme faaliyetlerinde bulunan gönüllü kuruluşları temsilen birer, mahalli avcı kuruluşlarından iki üye olmak üzere toplam dokuz üyeden teşekkül eden il av komisyonu kurulur."

ç) İkinci Kısım başlığında yer alan "Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları, Üretim İstasyonları" ibaresi "Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları ve Üretim İstasyonları" şeklinde, İkinci Kısım Birinci Bölüm başlığında yer alan "Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları ve Üretim İstasyonları" ibaresi "Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları ve Üretim İstasyonları" şeklinde değiştirilmiştir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

"12) Yaban hayatı geliştirme sahası: Av ve yaban hayvanlarının ve yaban hayatının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde yönetim ve gelişme plânı çerçevesinde avlanmanın, fotoğraf ve film çekimi turları ile ekoturizm faaliyetlerinin yapılabilirdiği, Bakanlıkça belirlenecek esaslara göre ayrılan ve yönetilen sahaları,"

"21) Avcılık belgesi: Onsekiz yaşını doldurmuş, avcılık ve av yaban hayatı ile ilgili eğitim almış ve yapılan sınavda başarılı olmuş kişilere verilen belgeyi,

22) Avlanma hakkı: Avcıların av hayvanı türlerine göre Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde elde ettiği hakkı,"

"28) Avlama ücreti: Avlanmaya izin verilen sahalarda; saha, av hayvanı türü ve trofe değerlerine göre Bakanlıkça tespit edilen ücretleri,

29) Avlanma izin ücreti: Av hayvanı türlerine göre Bakanlıkça tespit edilen izin ücretlerini,"

"33) Orman idaresi: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün ve Orman Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra birimlerini,

34) Yönetim ve gelişme planı: Yaban hayatı geliştirme sahalalarının tüm yaban hayatı ve ekosistem kaynak değerlerinin sürdürülebilir korunması, iyileştirilmesi, kullanımı ve yönetimi için hazırlanan planlarını,

35) Yaban hayvanı yerleştirme sahaları: Doğal yayılış alanında yok olmuş veya azalmış av ve yaban hayvanlarının, tekrar o alana veya neslinin devamı için uygun yeni bir alana yerleştirildikleri alanları,"

MADDE 37- 4915 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Merkezde, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürü veya Genel Müdür Yardımcısı başkanlığında, Genel Müdürlük merkez teşkilatı ilgili birimlerinden dört, bitki koruma alanında bir uzman ve bir veteriner hekim olmak üzere Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını temsilen iki, Jandarma Genel Komutanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü ve avlak işletmecilerini temsilen birer, yaban hayatı veya biyoloji bölümü bulunan fakülteleri temsilen üç, yaban hayatı koruma, geliştirme, araştırma ve gözleme faaliyetlerinde bulunan gönüllü kuruluşları temsilen iki, dokuz coğrafi bölge esas alınarak avcı kuruluşlarını temsilen birer olmak üzere toplam yirmibeş üyeden teşekkül eden Merkez Av Komisyonu kurulur.

İllerde, valinin veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında; Orman ve Su İşleri Bakanlığı il şube müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, jandarma teşkilatı, emniyet teşkilatı ve yaban hayatı koruma, geliştirme, araştırma ve gözleme faaliyetlerinde bulunan gönüllü kuruluşları temsilen birer, mahalli avcı kuruluşlarından iki üye olmak üzere toplam dokuz üyeden teşekkül eden il av komisyonu kurulur."

MADDE 38- 4915 sayılı Kanunun İkinci Kısım başlığında yer alan "Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları, Üretim İstasyonları" ibaresi "Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları ve Üretim İstasyonları" şeklinde, İkinci Kısım Birinci Bölüm başlığında yer alan "Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları" ibaresi "Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları" şeklinde değiştirilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

d) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle, beşinci fıkrasına "onaylanmış" ibaresinden sonra gelmek üzere "yönetim ve gelişme" ibaresi ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiş, beşinci, altıncı ve sekizinci fıkralarında yer alan "koruma ve geliştirme" ibareleri "geliştirme" şeklinde ve yedinci fıkrasında yer alan "Yaban hayatı koruma ve geliştirme" ibaresi "Yaban hayatı geliştirme sahaları ile Bakanlıkça koruma altına alınan yaban hayvanlarının yerleştirildiği yaban hayvanı yerleştirme" şeklinde değiştirilmiştir.

"Bilimsel araştırma, eğitim, markalama ve halkalama çalışmalarına Bakanlık tarafından izin verilir."

"Bu Kanunda belirtilen korunan alanlara kedi, köpek ve diğer evcil hayvanlar bırakılmaz. Bu hayvanlarla mücadele usulleri yönetmelikle belirlenir."

e) 5 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir, "Sürüngen, kuş ve memeli av hayvanlarının sınıf ve türlerine göre eş tutma, üreme, yavru büyütme, erginleşme gibi yaşama evrelerini dikkate alarak avlanma sürelerinin başlama ve bitiş tarihleri ile popülasyon durumuna göre avlanma günleri ve av miktarlarını tespit etmeye, bazı türlerin avını ve bazı avlaklarda avlanmayı belli bir süre yasaklamaya il av komisyonlarının görüş ve önerileri doğrultusunda Merkez Av Komisyonu, Devlet avlakları, genel avlaklar, örnek avlaklar ve özel avlaklarda ise Bakanlık yetkilidir."

f) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Avda kullanılmasına izin verilen yivli veya yivsiz tüfeklerle avlanacakların, silah taşıma ruhsatına sahip olmaları zorunludur."

g) 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İzin ücretleri ile harçlar

MADDE 8- Av ve yaban hayatı yönetimi ile avlanma planlarına göre yapılacak avlanmalar için; av hayvanlarının türlerine ve trofelerine göre alınacak avlama ve avlanma izin ücretlerinin tespiti, tahsili ve kullanımına yönelik düzenlemeler Bakanlıkça belirlenir. Avlama ve avlanma izin ücretleri Döner Sermaye İşletmesine yatırılır.

Maliye Bakanlığı birimlerince tahsil edilen avcılık belgesi harçları ile idari para cezalarının %30'u Bakanlık Döner Sermaye işletmelerine aktarılır.

Avlama ücretlerini yatırmayanlar hakkında Bakanlıkça genel hükümlere göre işlem yapılır."

ğ) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "koruma ve geliştirme sahaları" ibaresi "geliştirme sahaları" şeklinde değiştirilmiştir.

h) 11 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Özel avlaklar dışındaki avlakların işletilmesi amacıyla bu avlaklarda sahası bulunan köy tüzel kişilikleri, belde belediyeleri ve avcı kuruluşları ile koruma, üretim, bakım ve avcılığın düzenlenmesi karşılığı işbirliği yapılabilir. İşbirliği yapılan avlaklardan sağlanan gelirden, köy tüzel kişilikleri, belde belediyeleri ve avcı kuruluşlarına verilecek miktar, sahaların özelliğine göre Bakanlıkça belirlenir."

ı) 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "Özel" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

i) 13 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Avcılık belgesi, Türk vatandaşlarına bir defaya mahsus verilir."

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 39- 4915 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına "Bilimsel araştırma, eğitim, markalama ve halkalama çalışmalarına Bakanlık tarafından izin verilir." cümlesi eklenmiş; beşinci fıkrasında yer alan "onaylanmış planlarda" ibaresi "onaylanmış yönetim ve gelişme planlarında"; beşinci, altıncı ve sekizinci fıkralarında yer alan "Yaban hayatı koruma ve geliştirme" ibareleri "Geliştirme" şeklinde; yedinci fıkrasında yer alan "Yaban hayatı koruma ve geliştirme" ibaresi, "Yaban hayatı geliştirme sahaları ile Bakanlıkça koruma altına alınan yaban hayvanlarının yerleştirildiği yaban hayvanı yerleştirme" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu Kanunda belirtilen korunan alanlara kedi, köpek ve diğer evcil hayvanlar bırakılamaz. Bu hayvanlarla mücadele usulleri yönetmelikle belirlenir."

MADDE 40- 4915 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sürüngen, kuş ve memeli av hayvanlarının sınıf ve türlerine göre eş tutma, üreme, yavru büyütme, erginleşme gibi yaşama evrelerini dikkate alarak avlanma sürelerinin başlama ve bitiş tarihleri ile popülasyon durumuna göre avlanma günleri ve av miktarlarını tespit etmeye, bazı türlerin avını ve bazı avlavlarda avlanmayı belli bir süre yasaklamaya il av komisyonlarının görüş ve önerileri doğrultusunda Merkez Av Komisyonu, Devlet avlakları, genel avlaklar, örnek avlaklar ve özel avlavlarda ise Bakanlık yetkilidir."

MADDE 41- 4915 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir. "Avda kullanılmasına izin verilen yivli veya yivsiz tüfeklerle avlanacakların, silah ruhsatına sahip olmaları zorunludur."

MADDE 42- 4915 sayılı Kanunun Üçüncü Kısım ve Üçüncü Kısım Birinci Bölüm başlıkları ve 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"ÜÇÜNCÜ KISIM

İzin Ücretleri ile Harçlar, Ücret Alınmayacak Haller ve Toplanan Gelirlerin Kullanılması

BİRİNCİ BÖLÜM

İzin Ücretleri ile Harçlar ve Ücret Alınmayacak Haller

İzin ücretleri ile harçlar

MADDE 8- Av ve yaban hayatı yönetimi ile avlanma planlarına göre yapılacak avlanmalar için; av hayvanlarının türlerine ve trofelerine göre alınacak avlama ve avlanma izin ücretlerinin tespiti, tahsili ve kullanımına yönelik düzenlemeler Bakanlıkça belirlenir. Avlama ve avlanma izin ücretleri Döner Sermaye İşletmesine yatırılır.

Maliye Bakanlığı birimlerinde tahsil edilen avcılık belgesi harçları ile idari para cezalarının %30'u Bakanlık Döner Sermaye işletmelerine aktarılır.

Avlama ücretlerini yatırmayanlar hakkında Bakanlıkça genel hükümlere göre işlem yapılır."

MADDE 43- 4915 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "koruma ve geliştirme sahaları" ibaresi "geliştirme sahaları" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 44- 4915 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

j) 18 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Taraf olunan uluslararası sözleşmelerle ticaretine düzenleme getirilen ve korunan türler ile bu Kanun kapsamında mevzuata uygun olarak avlanılan av hayvanları ve bunlardan elde edilen parçaların ticaretini denetlemeye ve kısmen veya tamamen yasaklamaya, bunların ticaretinden Döner Sermaye İşletmesine gelir alınması ile ilgili usul ve esasları düzenlemeye Bakanlık yetkilidir. Uluslararası sözleşmelerle ticaretine düzenleme getirilen ve ticareti Bakanlıkça kısmen veya tamamen yasaklanan ve izinsiz olarak yurt dışından getirilen yaban hayvanlarının canlı veya cansız olarak ve bunların et, yumurta, deri, post, boynuz ve benzeri parçaları ile bunların türevlerinin satın alınması, satılması ve bulundurulması yasaktır."

"Taraf olunan uluslararası sözleşmelerle ticareti yasaklanan veya düzenleme getirilen, korunan veya avlanmasına izin verilen yaban hayvanlarının, izinsiz avlanarak yurt dışına çıkarılması veya yurt dışına çıkarılmasına teşebbüs edilmesi yasa dışı ihracat teşebbüsü olarak kabul edilir ve tamamlanmış olarak 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin onikinci fıkrası gereğince cezalandırılır."

k) 19 uncu maddesinin birinci fıkrasına "şartıyla" ibaresinden sonra gelmek üzere "bulundurulabilir ve" ibaresi eklenmiştir.

1) 20 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve yedinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Avcılığın kontrolü, av ve yaban hayvanlarının korunması, av yasaklarının takibi, av ve yaban hayvanlarının sergilendiği ve satıldığı yerler ile bu Kanunun 19 uncu maddesi kapsamında belirtilen üretim ve bulundurma yerlerinin denetimi Bakanlık ve Orman Genel Müdürlüğünce yapılır."

"6 ncı maddede belirtilen ve avda kullanılmasına izin verilen yivsiz av tüfeklerinden, başkasına ait ruhsatlı yivsiz av tüfeğini avda kullananlar ile ruhsatsız yivsiz av tüfeğini avda kullananların tüfeklerine el konulur. Bu tüfekler hakkında, 2521 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi hükmü uygulanır. 6136 sayılı Kanuna göre bulundurulması ve taşınması yasak olan ruhsata tabi her nevi ateşli yivli av silahlarını ruhsatsız olarak avda kullananların tüfek ve silahlarına el konularak soruşturma evrakı ile birlikte mahalli Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirilir. 6 ncı maddenin ikinci fıkrası ve Merkez Av Komisyonu kararında belirtilen avlanmada kullanılması yasak olanların, avlanmada kullanılması halinde, kabahate konu araç, gereç ve sair eşyaya elkonulur."

"Bu yetki, halk sağlığı ve hayvan sağlığı açısından tehlike oluşturan hayvanlarla mücadelede de kullanılabilir."

m) 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve altıncı" ibaresi ", altıncı ve dokuzuncu", üçüncü fıkrasında yer alan "yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile üretme istasyonları" ibaresi "yaban hayatı geliştirme sahaları ile üretme istasyonları", dördüncü fıkrasında yer alan "yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarına" ibaresi "yaban hayatı geliştirme sahalarına" şeklinde değiştirilmiştir.

n) 28 inci maddesinin İkinci fıkrasına "sair eşyanın" ibaresinden önce gelmek üzere "araç, gereç ve" ibaresi eklenmiştir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

"Özel avlaklar dışındaki avlakların işletilmesi amacıyla bu avlaklarda sahası bulunan köy tüzel kişilikleri, belde belediyeleri ve avcı kuruluşları ile koruma, üretim, bakım ve avcılığın düzenlenmesi karşılığı işbirliği yapılabilir. İşbirliği yapılan avlaklardan sağlanan gelirden, köy tüzel kişilikleri, belde belediyeleri ve avcı kuruluşlarına verilecek miktar, sahaların özelliğine göre Bakanlıkça belirlenir."

MADDE 45- 4915 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "özel" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 46- 4915 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Avcılık belgesi, Türk vatandaşlarına bir defaya mahsus verilir."

MADDE 47- 4915 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Taraf olunan uluslararası sözleşmelerle ticaretine düzenleme getirilen ve korunan türler ile bu Kanun kapsamında mevzuata uygun olarak avlanılan av hayvanları ve bunlardan elde edilen parçaların ticaretini denetlemeye ve kısmen veya tamamen yasaklamaya, bunların ticaretinden Döner Sermaye İşletmesine gelir alınması ile ilgili usul ve esasları düzenlemeye Bakanlık yetkilidir. Uluslararası sözleşmelerle ticaretine düzenleme getirilen ve ticareti Bakanlıkça kısmen veya tamamen yasaklanan ve izinsiz olarak yurt dışından getirilen yaban hayvanlarının canlı veya cansız olarak ve bunların et, yumurta, deri, post, boynuz ve benzeri parçaları ile bunların türevlerinin satın alınması, satılması ve bulundurulması yasaktır."

"Taraf olunan uluslararası sözleşmelerle ticareti yasaklanan veya düzenleme getirilen, korunan veya avlanmasına izin verilen yaban hayvanlarının, izinsiz avlanarak yurt dışına çıkarılması veya yurt dışına çıkarılmasına teşebbüs edilmesi yasa dışı ihracat teşebbüsü olarak kabul edilir ve tamamlanmış olarak 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin onikinci fıkrası gereğince cezalandırılır."

MADDE 48- 4915 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasına "şartıyla" ibaresinden sonra gelmek üzere "bulundurabilir ve" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 49- 4915 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve yedinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Avcılığın kontrolü, av ve yaban hayvanlarının korunması, av yasaklarının takibi, av ve yaban hayvanlarının sergilendiği ve satıldığı yerler ile bu Kanunun 19 uncu maddesi kapsamında belirtilen üretim ve bulundurma yerlerinin denetimi Bakanlık ve Orman Genel Müdürlüğüne yapılır."

"6 ncı maddede belirtilen ve avda kullanılmasına izin verilen yivsiz av tüfeklerinden, başkasına ait ruhsatlı yivsiz av tüfeğini avda kullananlar ile ruhsatsız yivsiz av tüfeğini avda kullananların tüfeklerine el konulur. Bu tüfekler hakkında, 2521 sayılı Kanununun 13 üncü maddesi hükmü uygulanır. 6136 sayılı Kanuna göre bulundurulması ve taşınması yasak olan ruhsata tabi her nevi ateşli yivli av silahlarını ruhsatsız olarak avda kullananların tüfek ve silahlarına el konularak soruşturma evrakı ile birlikte mahallî Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirilir. 6 ncı maddenin ikinci fıkrası ve Merkez Av Komisyonu kararında belirtilen avlanmada kullanılması yasak olanların, avlanmada kullanılması halinde, kabahate konu araç, gereç ve sair eşyaya el konulur."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

o) 29 uncu maddesinin birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"21 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı cezaya konu fiillerin tekrarı hâlinde ayrıca faillerin avcılık belgeleri bir yıllık süre için iptal edilir."

"23 üncü maddede yazılı cezalara konu fiillerin tekrarı hâlinde, ayrıca faillerin avcılık belgeleri bir yıllık süre için iptal edilir.

24 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı cezaya konu 6 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki fiillerin tekrarı hâlinde faillerin avcılık belgeleri bir yıllık süre için iptal edilir.

24 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı cezaya konu 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasındaki fiillerin tekrarı hâlinde faillerin avcılık belgesi yoksa, idari para cezası yanında kendilerine bir yıl süreyle avcılık belgesi verilmez, avcılık belgesi olanların ise ayrıca avcılık belgesi bir yıllık süre için iptal edilir."

ö) 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "4856 sayılı Kanunda yer alan İl Çevre ve Orman Müdürü" ibaresi "Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bölge Müdürleri" şeklinde değiştirilmiştir.

p) 34 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Hak devri

EK MADDE 1- Devlet ormanları içinde ayrılan ve planlaması yapılan örnek avlamlarda, yaban hayvanlarının tabii olarak üretiminin sağlanması ile gerçek ve tüzel kişilere avlandırma hakkı, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesi hükümleri saklı kalmak üzere on yıla kadar, memeli türler için ise yirmidokuz yıla kadar verilebilir."

r) Geçici 2 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"Bulundurma belgesi

GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ellerinde, belgesiz, av ve yaban hayvanlarından elde edilen tahnit, trofe ve ürün bulunduranlara, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde müracaatları hâlinde bedeli karşılığında bulundurma belgesi verilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.

Mevcut avcılık belgeleri

GEÇİCİ MADDE 4- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği mali yıl için harcı yatılarak vize edilen avcılık belgeleri, bir sonraki mali yılbaşına kadar; Merkez Av Komisyonu ve il av komisyonlarının almış olduğu kararlar ise bir sonraki Merkez Av Komisyonu kararının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihe kadar geçerlidir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

"Bu yetki, halk sağlığı ve hayvan sağlığı açısından tehlike oluşturan hayvanlarla mücadelede de kullanılabilir."

MADDE 50- 4915 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve altıncı" ibaresi "altıncı ve dokuzuncu", üçüncü fıkrasında yer alan "yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile üretme istasyonları" ibaresi "yaban hayatı geliştirme sahaları ile üretme istasyonları", dördüncü fıkrasında yer alan "yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarına" ibaresi "yaban hayatı geliştirme sahalarına" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 51- 4915 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasına "sair eşyanın" ibaresinden önce gelmek üzere "araç, gereç ve" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 52- 4915 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"21 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı cezaya konu fiillerin tekrarı hâlinde ayrıca faillerin avcılık belgeleri bir yıllık süre için iptal edilir."

"23 üncü maddede yazılı cezalara konu fiillerin tekrarı hâlinde, ayrıca faillerin avcılık belgeleri bir yıllık süre için iptal edilir.

24 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı cezaya konu 6 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki fiillerin tekrarı hâlinde faillerin avcılık belgeleri bir yıllık süre için iptal edilir.

24 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı cezaya konu 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasındaki fiillerin tekrarı hâlinde faillerin avcılık belgesi yoksa, idari para cezası yanında kendilerine bir yıl süreyle avcılık belgesi verilmez, avcılık belgesi olanların ise ayrıca avcılık belgesi bir yıllık süre için iptal edilir."

MADDE 53- 4915 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "4856 sayılı Kanunda yer alan İl Çevre ve Orman Müdürü" ibaresi "Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bölge Müdürleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 54- 4915 sayılı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Hak devri

EK MADDE 1- Devlet ormanları içinde ayrılan ve planlaması yapılan örnek avlaklarda, yaban hayvanlarının tabii olarak üretimini sağlanması ile gerçek ve tüzel kişilere avlandırma hakkı, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesi hükümleri saklı kalmak üzere on yıla kadar, memeli türler için ise yirmidokuz yıla kadar verilebilir."

MADDE 55- 4915 sayılı Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Avcılık belgesi iptal edilenler

GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce avcılık belgesi iptal edilen ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıllık süreyi tamamlayanlara verilecek avcılık belgesine dair şartlar Bakanlıkça belirlenir."

(5) 29/6/2011 tarihli ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesinin (a) bendine "tabiatı koruma alanları" ibaresinden sonra gelmek üzere tür ve habitat koruma alanları, özel koruma alanları" ibaresi, (c) bendine "hassas bölgelerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve korunan alanların" ibaresi eklenmiş, (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeye (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (h) bendi (i) bendi şeklinde teselsül ettirilmiştir.

"b) Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu ile verilen görevleri yürütmek."

"h) Tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, bu amaca yönelik her türlü inceleme, araştırma, izleme ve denetimleri yapmak veya yaptırmak.

ı) Biyolojik çeşitlilikle ilgili her türlü veri envanterini oluşturmak ve veri tabanında depolamak."

(6) 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Koruma altındaki yabancı bitki ve hayvan tür ve türevlerini bulundurma

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, bu Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen listelerdeki koruma altındaki hayvan ve bitki tür ve türevlerini bulunduranlar, bu türleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlığa teslim etmeleri halinde herhangi bir cezai işleme tabi tutulmazlar. Belirtilen süre içerisinde bildirimde bulunmayanlar hakkında bu Kanunun 27 nci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları uyarınca idari para cezası uygulanır.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

"Bulundurma belgesi

GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ellerinde, belgesiz, av ve yaban hayvanlarından elde edilen tahnit, trofe ve ürün bulunduranlara, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde müracaatları hâlinde bedeli karşılığında bulundurma belgesi verilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.

Mevcut avcılık belgeleri

GEÇİCİ MADDE 4- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği mali yıl için harcı yatırılarak vize edilen avcılık belgeleri, bir sonraki mali yılbaşına kadar; Merkez Av Komisyonu ve il av komisyonlarının almış olduğu kararlar ise bir sonraki Merkez Av Komisyonu kararının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihe kadar geçerlidir.

Avcılık belgesi iptal edilenler

GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce avcılık belgesi iptal edilen ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıllık süreyi tamamlayanlara verilecek avcılık belgesine dair şartlar Bakanlıkça belirlenir."

MADDE 56- 29/6/2011 tarihli ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesinin (a) bendine "tabiatı koruma alanları" ibaresinden sonra gelmek üzere", "tür ve habitat koruma alanları, özel koruma alanları" ibaresi, (c) bendine "hassas bölgelerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve korunan alanların" ibaresi eklenmiş, (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeye (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (h) bendi (i) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

"b) Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu ile verilen görevleri yürütmek."

"h) Tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, bu amaca yönelik her türlü inceleme, araştırma, izleme ve denetimleri yapmak veya yaptırmak.

ı) Biyolojik çeşitlilikle ilgili her türlü veri envanterini oluşturmak ve veri tabanında depolamak."

MADDE 57- 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Koruma altındaki yabancı bitki ve hayvan tür ve türevlerini bulundurma

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, bu Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen listelerdeki koruma altındaki hayvan ve bitki tür ve türevlerini bulunduranlar, bu türleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlığa teslim etmeleri halinde herhangi bir cezai işleme tabi tutulmazlar. Belirtilen süre içerisinde bildirimde bulunmayanlar hakkında bu Kanunun 27 nci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları uyarınca idari para cezası uygulanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 32- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 33- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 58- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 59- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

